

FAITHFUL MEN · ISANG AKLATAN NG MGA KLASIKONG
KRISTIYANO

Ang Tanging Dalawang Relihiyon at Iba Pang mga Sulat Tungkol sa Ebanghelyo

The Only Two Religions and Other Gospel Papers

H. A. Ironside

Isinalin sa Tagalog mula sa orihinal na Ingles

Faithful Men

PlymouthBrethren.org · KEE Philippine Missions

Orihinal na pamagat sa Ingles: *The Only Two Religions and Other Gospel Papers*, ni H. A. Ironside.

Orihinal na edisyon: Western Book and Tract Co., Oakland, California.

Salin sa Tagalog, 2026. Ang mga sipi mula sa Kasulatan ay isinalin mula sa edisyong Ingles ng aklat na ito; ang mga talata ay maaaring basahin sa Ang Dating Biblia.

Faithful Men, mula sa PlymouthBrethren.org at KEE Philippine Missions. Libreng basahin at ibahagi; huwag ipagbili.

“Ang mga bagay na iyong narinig sa akin sa harap ng maraming saksi, ay ipagkatiwala mo sa mga taong tapat, na makapagtuturo naman sa iba.” (2 Timoteo 2:2)

Paunang Salita

Sa maliit na aklat na ito, ang salitang *relihiyon* ay ginagamit sa karaniwang kahulugan nito, hindi sa tanging kahulugan nito sa Biblia. Bihira itong makita sa Kasulatan, at kung saan ito ginamit, walang duda na ang tinutukoy nito ay ang mga panlabas na gawain at seremonya. Si Pablo ay “nangunguna sa relihiyon ng mga Judio.” Ibinuhos niya ang sarili sa pagtupad ng lahat ng utos at alituntunin nito. Inihambing naman ni Santiago dito ang “relihiyong dalisay at walang dungis,” na hindi ang Kristiyanismo mismo, kundi ang bunga nito. Naku, gaano karami ang natitisod mismo rito—tinatawag nilang Kristiyanismo ang isang sistema ng pagkakawanggawa at maayos na pamumuhay; napagkakamalan nilang ugat ang bunga; at itinatanggi nila ang katotohanan ng Diyos—kahit hindi nila namamalayan.

Pero sa karaniwang gamit, ang salitang *relihiyon* ay sumasaklaw kapwa sa paniniwala at sa pamumuhay ng mga deboto nito—ayon kay Webster, “isang sistema ng pananampalataya at pagsamba,” at sa ganitong kahulugan ito ginagamit sa koleksiyong ito ng mga sulat.

Ang unang artikulo ay panimula sa lahat ng iba pa; at ang lahat ng ito ay isinulat upang ipakita ang pagkakaiba ng paraan ng Diyos sa pagliligtas at ng di-mabilang na mga paraang inimbento ng tao—na ang hantungan ay kamatayan, sa moral at sa espirituwal.

Dahil isinulat ang mga ito bilang magkakahiwalay na sulat, at ngayon lamang unang tinipon sa isang aklat, maiintindihan ninyo kung bakit may mga kaisipan, at pati mga pangungusap, na paminsan-minsan ay naulit.

Kung maakay nila ang sinuman na lalong pahalagahan si Cristo, at bawasan ang pagtitiwala sa relihiyosidad ng tao, natupad na nila ang layunin kung bakit sila ipinadala.

H. A. I.

Ang Tanging Dalawang Relihiyon

“*Dalawa* lamang ang relihiyon sa mundo:

Ang tunay at ang huwad.

Magkakapareho ang lahat ng anyo ng huwad na relihiyon. Iisa ang sinasabi nilang lahat:

‘May dala akong anuman sa aking kamay,’

At ang tanging pagkakaiba nila ay kung *ano* ang ‘anumang’ iyon.

Ang tunay na relihiyon ay nagsasabi: ‘*Wala* akong dala sa aking kamay.’”

Mga linya itong talagang dapat pagbulay-bulayan, mahal na mambabasa, at nakikiusap kami na pag-isipan mo ang mga ito. Ipalagay natin na ikaw ay isang taong relihiyoso. Karamihan naman ng tao ay ganoon. “Ang tao,” sabi ng isang sinaunang pilosopo, “ay isang nilalang na relihiyoso.”

Maaaring may sarili kang mga paniniwala tungkol sa mga bagay ng relihiyon; pero ang sa iyo ba ay ang tunay, o ang huwad?

Kamakailan, habang nangangaral kami ng Ebanghelyo sa mga lansangan ng isang lungsod sa California, madalas kaming sabatin nang ganito: “Teka po, ginoo! Daan-daan ang relihiyon sa bansang ito, at ang mga kasapi ng bawat sekta ay naniniwalang sila lang ang tama. Paano malalaman ng mga kawawa at simpleng tao na tulad namin kung ano talaga ang totoo?”

Karaniwan ay ganito ang sagot namin: “Daan-daang relihiyon, sabi mo? Nakapagtataka naman; dalawa lang ang alam ko.”

“Naku, pero alam naman ninyong higit pa riyan!”

“Hindi po, ginoo. Inaamin ko, marami akong nakikitang pagkakaiba-iba sa mga opinyon ng mga kabilang sa dalawang malaking paaralan; pero sa kabuuan, dalawa lamang talaga. Ang isa ay sumasaklaw sa lahat ng umaasang maliligtas dahil sa kanilang ginagawa; ang isa naman, sa lahat ng naligtas dahil sa isang bagay na nagawa na. Kaya nakikita mo, napakasimple ng buong usapin. Kaya mo bang iligtas ang iyong sarili, o kailangan kang iligtas ng Iba? Kung kaya mong maging sarili mong tagapagligtas, hindi mo kailangan ang mensahe ko. Kung hindi mo kaya, mabuti pang pakinggan mo ito.”

Ito rin ang nais naming idiin sa iyo, mambabasa, at hinihiling namin na sa ilang sandali ay pansinin mo ang isang larawang iginuhit mismo ni Cristo tungkol sa dalawang relihiyong ito. Larawang ginuhit sa salita, at napakalinaw. Makikita mo ito sa Lucas 18:9-14. Ito ang kilalang talinghaga ng Pariseo at ng maniningil ng buwis. Ang una ay ang taong gumagawa, ang taong may “anumang” dala sa kanyang kamay, na iniaalay niya sa Diyos, umaasang mabibili niya ang isang upuan sa Langit. Pansinin ang kanyang panalangin: “Diyos, nagpapasalamat ako sa Iyo na hindi ako katulad ng ibang tao, mga mangingikil, mga di-makatarungan, mga mangangalunya, o kahit katulad ng maniningil ng buwis na ito. Dalawang beses akong nag-aayuno sa isang linggo, ibinibigay ko ang ikasampung bahagi ng lahat ng aking kinikita.” Tiyak na siya ang larawan ng malaking Iglesya ng mga Gumagawa. Kay laking dala niya!—ang kanyang pagkatao, ang kanyang mga pag-aayuno, at ang kanyang mga ikapu. Pariseo ang tawag sa kanya, pero makikita mo siya sa napakarami pang ibang pangalan. Nakita na namin siya sa kasuotan ng Papista at ng Judio, ng Churchman at ng

Dissenter, ng Unitarian at ng Ebanghelikal, ng Teosopista at ng Espiritista, ng Budista at ng Brahmin, ng Mormon at ng Mohammedan, ng Christian Scientist at ng Confuciano, ng Jezreelite at—ano pa ba? Iba-iba ang kanyang kasuotan; pero ang kanyang mga panalangin—ang pinakaubod ng mga ito—ay laging iisa. Minsan sumisipi siya ng Kasulatan. Minsan naman tinatanggihan niya ito.

Narinig namin siya minsan sa simbahan ng isang nayon, ikinukuwento kung paanong, sa pamumuhay nang huwaran, sa pagtupad ng mga tungkuling panrelihiyon, at sa pagsunod sa mga utos, ay umaasa siyang makapupunta sa Langit pagkamatay niya. Taimtim ang kanyang kilos, maalab ang kanyang mga salita. Ipinakilala siya bilang isang kahanga-hangang ebanghelista at tagapagpasigla ng muling pagbabagong-buhay. Matagal niyang idiniin ang pagbabago ng ugali, pinuri ang katuwiran ng tao, at mukhang nakalimutan na niyang namatay pala si Cristo, kahit sinipi pa niya ang talatang nagsasabing, “Lubusin ninyo ang inyong sariling kaligtasan nang may takot at panginginig,” nang hindi idinidiin na ang kaligtasan ay dapat munang maging iyo, at na ang talatang ito ay isinulat para sa mga banal, o sa mga ligtas na.

Hindi nagtagal, napakinggan naming muli ang Pariseo, sa katauhan naman ng isang matanda ng mga Mormon, ikinukuwento kung paanong ang kanyang pananampalataya, ang kanyang pagsisisi, ang kanyang bautismo, ang pagpapatong ng mga kamay sa kanyang ulo, at ang kanyang mabubuting gawa, ay nagbibigay-katiyakan sa kanya, kung magpapatuloy siya hanggang wakas, ng isang mataas na lugar pagkamatay niya; pero wala siyang binanggit ni isang salita tungkol sa Panginoong Jesus—sa Kanyang krus, sa Kanyang

kamatayan, sa Kanyang dugo, sa Kanyang muling pagkabuhay, o sa Kanyang pagkasaserdote; at kahit matagal niyang idiniin ang doktrina ng “pag-aaring-ganap sa pamamagitan ng mga gawa,” hindi niya sinabi sa kanyang mga tagapakinig na ang ganoong pag-aaring-ganap ay sa harap ng tao—hindi sa harap ng Diyos! Ano pang kailangan kay Cristo kung kaya naman niyang gawin ang lahat ng iyon?

Nakatagpo rin namin ang Pariseong ito isang araw bilang isang medium na Espiritista, at tinanong namin siya kung saan nakasandig ang kanyang pag-asa. Ikinuwento niya sa amin ang kanyang pagkakawanggawa at katuwiran, at malakas niyang ipinagmalaki ang kanyang taimtim na hangaring “tulungan ang mundo,” at “paunlarin ang kanyang kapwa,” pero wala siyang binanggit ni isang pantig tungkol sa Kanya na ginawa ng Diyos na “karunungan, katuwiran, kabanalan at katubusan” para sa mga kawawang makasalanang tumatanggap sa Kanya.

Ilang buwan na ang nakararaan, tinanong din namin ang isang mangangalakal na Intsik kung may kapayapaan ba siya habang hinaharap ang kamatayan. Sinabi niya, sa medyo malinaw na Ingles, na sinisikap niyang maging mabuting tao: hindi siya humihithit ng opyo ni nagsusugal sa loterya (ang dalawang malaking kasalanan ng mga “taga-Celestial” na naging Amerikano na); bukod doon, masipag siyang magtrabaho at sinusunod niya ang mga aral ni Kung Fu Tze (Confucius); kaya wala siyang nakikitang dahilan para matakot. Isang Pariseo, kahit nakatirintas pa ang buhok niya!

Magkakaibang tao ang lahat ng ito, at malaki ang pagkakaiba ng marami nilang pananaw; pero sa isang punto ay nagkakaisa silang lahat: ang kaligtasan ay makakamit sa sariling pagsisikap—hindi na kailangan ang Cristo ng Diyos!

Ang maniningil ng buwis sa ating kabanata—kay laking pagkakaiba ng kalagayan niya! Wala siyang katuwirang maipagtatanggol. Ang kanyang pagkatao ay halos ikinahihiya niyang banggitin. “Ako, ang makasalanang,” sigaw niya, at dinadagukan ang kanyang dibdib. Wala siyang maikukuwentong pag-aayuno o ikapu. Walang dala ang kanyang mga kamay nang humarap siya sa Diyos, at ang tangi niyang pag-asa ay na makahanap ang pag-ibig ng Diyos ng paraan upang manatiling walang dungis ang kabanalan ng Diyos at lubos na maipagtanggol ang katuwiran ng Diyos, at gayunma’y siya, isang abang may sala, ay maligtas sa halip na mapahamak.

Ang mapahamak ang nararapat sa kanya. Hindi niya sinusubukang itago ang tunay niyang kalagayan. Mayroon kaya ang Diyos na biyaya para sa tulad niya? At kaya kaya Niya, nang hindi nadudungisan ang dangal ng Kanyang trono, na palayain ang kawawang makasalanang—at higit pa, ariin siyang ganap sa harap ng tronong iyon at pagpalain siya magpakailanman?

Kaya Niya. Isang apostol, na dati ring Pariseo, pero sa wakas ay naubos ang lahat ng inaakala niyang kabutihan, ang nagsasabi sa atin kung paano, at sa kaninong pangalan, ito magagawa. “Kaya’t talastasin ninyo, mga kapatid, na sa pamamagitan ng Taong ito ay ipinangangaral sa inyo ang kapatawaran ng mga kasalanang: at sa pamamagitan Niya ang bawat sumasampalataya ay inaaring-ganap sa lahat ng bagay na hindi kayo maaaring ariing-ganap sa pamamagitan ng kautusan ni Moises” (Mga Gawa 13:38, 39). Narito, kung gayon, ang mapagsasandigan kahit ng maniningil ng buwis. Narito ang relihiyon para sa mga naliligaw at walang magawa. Bawat anyo ng huwad na relihiyon ay nagsasabing “gumawa ka;” pero naku,

hindi niya magawa kahit ang hinihingi ng kautusan ni Moises. Sumusubok siya at nagpupunyagi, pero lahat ay walang saysay. Ang hugasan ang mantsa ng kahit isang kasalanan ay imposible para sa kanya.

Mapalad nga ang mensaheng dala ng “tunay na relihiyon”. Sinasabi nito na “Si Cristo, sa Kanyang kamatayan, ay nagawa na ang kaligtasan. Siya'y ibinangon ng Diyos mula sa libingan.”

Ito ba ang batayan ng iyong kapayapaan, mahal na mambabasa; o kabilang ka ba sa malaking iglesyang sinimulan ni Cain sa buwang-liwayway ng mahabang araw ng mundo, na umasang sa pamamagitan ng mga bungang pinitas nang may pagod mula sa isinumpang lupa ay matutugunan niya ang hinihingi ng isang banal na Diyos laban sa kasalanan, sa halip na, tulad ni Abel, magsandig sa dugo ng handog?

Dalawa lamang ang relihiyon, kung gayon—dalawa lamang hanggang ngayon. Alin ang sa iyo? Nagtitiwala ka ba sa sarili, o kay Cristo? Walang ikatlong mapagsasandigan. “Ngunit sa hindi gumagawa, kundi sumasampalataya sa Kanya na umaaring-ganap sa masama, ang kanyang pananampalataya ay ibinibilang na katuwiran” (Roma 4:5).

Ang Paghahanap ng Isang Hebreo sa Dugo ng Pagtubos

Noong tagsibol ng 1898, nagdaraos ako ng ilang pulong ng Ebanghelyo sa San Francisco, at ilang beses akong nagsalita sa mga Judiong dumadalo sa isang “Misyong sa Israel.” Minsan, pagkatapos ng aking mensahe, binuksan ang pulong para sa talakayan, para sa sinumang Hebreo na gustong magtanong o magbanggit ng kanilang mga suliranin, at para rin sa sinumang naakay na kay Cristo na nais magkuwento ng kanilang pagbabagong-loob.

Lubha akong naantig sa karanasan ng isang matandang Judio, at hangga't kaya ko, ibinibigay ko ang kanyang mga sinabi sa sarili niyang pananalita, bagaman hindi ko na sinusubukang gayahin ang kanyang natatanging punto ng Ingles na may halong Hebreo.

Sabi niya: “Linggo ng Paskuwa ngayon sa inyo, mga kapatid kong Judio; at habang nakaupo ako rito, iniisip ko kung paano ninyo ito ipagdiriwang. Aalisin ninyo ang lahat ng lebadura sa inyong mga bahay; kakainin ninyo ang ‘motsah’ (manipis na tinapay na walang lebadura) at ang inihaw na kordero. Dadalo kayo sa mga serbisyo sa sinagoga, at susundin ninyo ang mga ritwal at tagubilin ng Talmud; pero nakakalimutan ninyo, mga kapatid ko, na nasa inyo na ang lahat maliban sa mismong unang hinihingi ni Jehova. Hindi Niya sinabing, ‘Kapag nakita Kong naalis na ang lebadura, o kapag nakita Kong kumakain kayo ng motsah, o ng kordero, o pumupunta kayo sa sinagoga,’ kundi ito ang Kanyang salita, ‘Kapag nakita Ko ang *dugo* ay lalampasan Ko kayo.’ Ah, mga kapatid ko, wala kayong maipapalit dito. Kailangan ninyo ang *dugo*, *dugo*, DUGO!”

Habang inuulit-ulit niya ang salitang ito nang palakas nang palakas, nag-aapoy sa babala ang kanyang maiitim na mata, at nanliit sa harap niya ang kanyang mga tagapakinig na Judio.

“Dugo!” Nakakikilabot na salita iyan para sa isang gumagalang sa sinaunang orakulo ng Diyos pero walang handog. Saan man siya bumaling sa aklat, sinasalubong siya ng dugo; pero maghanap man siya nang husto, hindi niya ito matagpuan sa Judaismo ng kasalukuyan.

Pagkatapos ng sandaling paghinto, nagpatuloy ang matandang tila isang patriyarka nang ganito: “Ipinanganak ako sa Palestina, halos pitumpung taon na ang nakararaan. Noong bata ako, tinuruan akong basahin ang Kautusan, ang mga Awit at ang mga Propeta. Maaga akong dumalo sa sinagoga at natuto ng Hebreo sa mga Rabbi. Noong una, pinaniwalaan ko ang itinuro sa akin, na ang relihiyon namin ang tunay at tanging relihiyon, pero habang lumalaki ako at pinag-aaralan nang mas masinsin ang Kautusan, napansin ko ang lugar ng dugo sa lahat ng seremonyang nakasaad doon, at napansin ko rin ang lubos na kawalan nito sa ritwal na kinalakhan ko.

“Paulit-ulit kong binasa ang Exodo 12 at Levitico 16, 17, at lalo akong pinanginig ng mga huling kabanata, habang iniisip ko ang dakilang Araw ng Pagtubos at ang lugar ng dugo roon. Araw at gabi, isang talata ang umaalingawngaw sa aking tainga. ‘Ang *dugo* ang tumutubos para sa kaluluwa!’ Alam kong nilabag ko ang kautusan. *Kailangan ko ng pagtubos*. Taon-taon, sa araw na iyon, dinadagukan ko ang aking dibdib habang ipinahahayag ko ang aking pangangailangan nito; pero kailangang gawin ito sa pamamagitan ng dugo, at *walang dugo*!

“Sa aking pagdadalamhati, sa wakas ay binuksan ko ang aking puso sa isang marunong at kagalang-galang na rabbi. Sinabi

niya sa akin na galit ang Diyos sa Kanyang bayan. Ang Jerusalem ay nasa kamay ng mga Hentil, ang templo ay wasak na, at isang moske ng mga Mohammedan ang itinayo sa lugar nito. Ang tanging lugar sa lupa kung saan maaari kaming magbuhos ng dugo ng handog, ayon sa Deuteronomio 12 at Levitico 17, ay nalapastangan na, at ang aming bansa ay nagkawatak-watak. Iyon ang *dahilan* kung bakit walang dugo. Ang Diyos mismo ang nagsara ng daan upang maisagawa ang banal na paglilingkod sa dakilang Araw ng Pagtubos. Ngayon, kailangan naming bumaling sa Talmud, at sumandig sa mga turo nito, at magtiwala sa awa ng Diyos at sa mga kabutihan ng mga ninuno.

“Sinikap kong masiyahan doon, pero hindi ko magawa. Parang may tinig na nagsasabing hindi nagbago ang kautusan, kahit nawasak na ang aming templo. Walang ibang makatutubos sa kaluluwa kundi ang dugo. Hindi kami nangangahas magbuhos ng dugo para sa pagtubos sa ibang lugar maliban sa lugar na pinili ng Panginoon. Kung gayon, wala pala talaga kaming pagtubos?

“Pinuno ako ng takot ng kaisipang ito. Sa aking pagdadalamhati, sumangguni ako sa marami pang ibang rabbi. Iisa lamang ang malaking tanong ko—*Saan ko matatagpuan ang dugo ng pagtubos?*

“Mahigit tatlumpung taong gulang na ako nang umalis ako sa Palestina at pumunta sa Constantinople, at laging nasa isip ko ang tanong na hindi pa rin nasasagot, at lubhang nababagabag ang aking kaluluwa dahil sa aking mga kasalanan.

“Isang gabi, naglalakad ako sa isa sa makikitid na kalye ng lungsod na iyon, nang may makita akong karatula tungkol sa isang pulong para sa mga Judio. Dahil sa pag-uusisa, binuksan

ko ang pinto at pumasok. Pag-upong-pag-upo ko, narinig kong sinabi ng isang lalaki, 'Ang dugo ni Jesu-Cristo na Kanyang Anak ay naglilinis sa atin sa lahat ng kasalanan.' Iyon ang una kong pagkakilala sa Kristiyanismo, pero halos hindi ako makahinga habang nakikinig sa nagsasalita na nagkukuwento kung paanong ipinahayag ng Diyos na 'kung walang pagbububo ng dugo ay walang kapatawaran,' pero ibinigay Niya ang Kanyang bugtong na Anak, ang Kordero ng Diyos, upang mamatay, at ang lahat ng nagtitiwala sa Kanyang dugo ay pinatatawad sa lahat ng kanilang kasamaan. Ito ang Mesiyas ng ika-limampu't tatlong kabanata ng Isaias: ito ang Nagdurusa sa Awit 22. Ah, mga kapatid ko, natagpuan ko na sa wakas ang dugo ng pagtubos. Nagtiwala ako rito, at ngayon ay gustung-gusto kong basahin ang Bagong Tipan at makita kung paanong ang lahat ng anino ng kautusan ay natupad kay Jesus. Ang Kanyang dugo ay ibinuhos para sa mga makasalanan. Nasiyahan dito ang Diyos, at ito lamang ang paraan ng kaligtasan para sa Judio man o Hentil."

Mambabasa, natagpuan mo na ba ang dugo ng pagtubos? "Narito ang Kordero ng Diyos, na nag-aalis ng kasalanan ng sanlibutan" (Juan 1:29). Nagtitiwala ka ba sa sinaktang Kordero ng Diyos?—ang handog ng Diyos?

Ang Lunas ng Diyos

Laban sa Lunas ng Pari

Kamakailan, nakinig kami sa isang paring Romano ng ordeng Paulist habang, sa loob ng ilang sandali, inilalarawan niya nang may sigla at husay—masasabi pa naming may kapangyarihan—ang napakatinding kasamaan ng kasalanan. Ipinakita niyang ito'y isang malupit na sakit—isang kakila-kilabot na sumpa, isang matinding paglapastangan sa isang banal na Diyos. Hindi siya nagtipid ng salita sa pagpapahayag ng wasak na kalagayan ng makasalanan, ng kanyang kawalan sa buhay na ito, at ng kanyang kakila-kilabot na kapalaran sa walang hanggan. Naantig ang aming puso. Hindi kami nagdududang marami pang iba ang naantig din.

Nang sa wakas ay halos naubos na niya ang kanyang napakayamang bokabularyo sa paglalarawan ng nakapangingilabot na gawaing pagwawasak ng kasalanan, huminto siya sandali, at nagtanong nang madula, “Wala na bang lunas? Kailangan bang mapahamak magpakailanman ang makasalanan? O, may paraan ba ng kaligtasan kahit para sa may salang mortal na kasalanan?”

Sabik naming hinintay ang kanyang sagot, at pakiramdam namin ay baka nakabitin sa timbangan ang kapalaran ng maraming kaluluwa sa malaking katedral na iyon.

“Oo,” sabi niya, “may lunas. Inihanda ito ng Diyos. Lahat ay maaaring gumamit nito. Makinig, O makasalanan, makinig—ikaw na nananabik sa kaligtasan! Ang lunas ay—” Isa pang paghinto, upang marinig ng lahat ang mahalagang salita. Ano kaya ito? Ang lunas ng Diyos, alam namin, ay si Cristo—ang

Kanyang ganap na gawa, ang Kanyang ibinuhos na dugo! Lubhang nalungkot ang aming puso nang, sa halip na ang Kanyang mapalad na pangalan, ay binigkas niya ang iisang salita, “Penitensiya!”

Kawawang matanda, nailigaw at nanliligaw! Ilang sandali lamang bago iyon ay sinabi niya sa kanyang napakalaking kongregasyon na silang lahat ay ligaw at wasak bilang mga makasalanang sa harap ng Diyos, para lamang tuyain sila sa sumunod na sandali sa pagtuturo sa kanila ng isang lunas na walang silbi? Naku, ganoon nga! Isang talata lamang ng Banal na Kasulatan, kung pagbubulay-bulayan, ay dudurog sa pag-asa ng sinumang nagsisikap magkamit ng kaligtasan sa pamamagitan ng penitensiya at mga dasal: “Kung walang *pagbububo ng dugo* ay walang kapatawaran” (Hebreo 9:22). Gayunman, bago siya nagtapos, sinipi rin ng paring iyon ang talatang nagsasabi kung kaninong dugo iyon—“Ang dugo ni Jesu-Cristo na Kanyang Anak ay naglilinis sa atin sa *lahat* ng kasalanan” (1 Juan 1:7). Kung totoo ito, saan pa lulugar ang penitensiya? Kung ang *lahat* ng kasalanan ay nililinis ng dugo, para sa anong kasalanan pa magsisilbing panlinis ang penitensiya?

Walang dudang marami sa kanyang mga tagapakinig ang paulit-ulit nang sumubok sa lunas niya. Penitensiya pagkatapos ng penitensiya, kasunod ng bawat paulit-ulit na pangungumpisal, ang buong-sikap nilang tinupad, pero kasimbigat pa rin ng pasan ng kanilang sala sa katapusan ng lahat ng iyon gaya noong simula, sapagkat—

“Walang iba kundi si Jesus
Ang makabubuti sa makasalanang may sala.”

Tungkol sa Kanya ay nasusulat, “Na Siyang inilagay ng Diyos na maging pampalubag-loob sa pamamagitan ng pananampalataya sa Kanyang dugo, upang ipakita ang Kanyang katuwiran dahil sa pagpapalampas sa mga kasalanang nagawa noong una, sa pagtitiis ng Diyos; upang ipakita, sinasabi ko, sa panahong ito ang Kanyang katuwiran; upang Siya’y *maging* matuwid, at tagapag-arang-ganap sa sumasampalataya kay Jesus” (Roma 3:25, 26). At baka may mag-akalang kailangan pang idagdag dito ang kanilang sariling abang mga gawa—penitensiya man o anupaman—sinasabi sa atin, “Sa gumagawa nga ay hindi ibinibilang ang gantimpala na biyaya, kundi utang. Ngunit sa *hindi gumagawa*, kundi *sumasampalataya* sa Kanya na umaaring-ganap sa masama, ang kanyang pananampalataya ay ibinibilang na katuwiran” (Roma 4:4, 5).

Kaya bumaling ka, mambabasa, kung hindi ka pa ligtas, mula sa lahat ng ibang lunas, at “masdan mo ang Kordero ng Diyos, na nag-aalis ng kasalanan ng sanlibutan” (Juan 1:29).

“Aling Magnanakaw?”

“Naku, siyempre, balak ko namang maligtas balang araw; pero walang dahilan para magmadali. Laging may pagkakataon, kahit sa huling sandali. Alalahanin mo ang naghihingalong magnanakaw!” pabayang sabi ng isang binata sa pagtatapos ng isang pulong, nang kausapin siya tungkol sa kanyang kaluluwa.

“Aling magnanakaw?” tahasang tanong ng kumakausap sa kanya.

“Aba, nakalimutan ko palang dalawa sila. Ang tinutukoy ko ay ang naligtas,” ang sagot, habang may bumakas na pag-aalala sa kanyang mukha.

“Oo, ang isa ay naligtas, at nasa Langit na ngayon. Ang isa naman, na may parehong pagkakataong maligtas, ay nananaghoy sa Impiyerno. Anong katiyakan mo na hindi mo gugugulin ang walang hanggan na tulad niya, sa halip na tulad ng isa?”

Iyon ay salitang binigkas sa tamang panahon, isang palasong tumagos sa pagitan ng mga dugtungan ng kanyang baluti; at naakay ang binata na makita ang kahangalan ng patuloy na pagpapaliban, at nang gabing iyon ay naligtas siya para sa walang hanggan, sa pagtanggap sa Panginoong Jesu-Cristo bilang kanyang personal na Tagapagligtas.

Libu-libo, tulad niya, ang nakakalimot na may “dalawang magnanakaw.” Naaalala nila ang awa ng Diyos na nagligtas sa isa, pero nakakalimutan ang hatol ng Diyos na iginawad sa isa. Pabaya silang nagpapagala-gala, umaasang maliligtas din sa huli; pero naku, gaano karami ang biglang naputol sa gitna ng kasalanan at napahamak magpakailanman, na madalas nang

naalukan ng Ebanghelyo, pero dahil inabuso nila ang pagtitiis ng Diyos, ay tinanggihan ito hanggang sa “wala nang lunas.”

Aling magnanakaw, mambabasa, buong pagmamahal naming itinatanong, ang nais mong tularan? Naaalala namin nang minsang makausap namin ang isang napakapino at eleganteng ginang sa isang barko, na galit na nagtanong, “Hindi mo naman sinasabing kailangan kong pumunta sa Langit na tulad ng naghihinalong magnanakaw, ano? “

“Hindi po, ginang,” sagot namin, “hindi ninyo kailangan. Kung tatanggihan ninyo si Cristo, kailangan ninyong pumunta sa Impiyerno kasama ng isa pa.”

Kaya ito ang nais naming ipaalala sa mambabasa;

Ang magnanakaw na naligtas ay sumampalataya sa Anak ng Diyos, at kasama na ni Cristo ngayon.

Ang magnanakaw na napahamak ay humamak sa isang Tagapagligtas, at nasa kailaliman ng kapighatian.

Kailangan mong makasama ang isa o ang isa pa sa buong walang hanggan.

“Sapagkat may poot, mag-ingat ka baka ka Niya alisin sa pamamagitan ng Kanyang hampas: kung magkagayon ay hindi ka maililigtas kahit ng malaking pantubos.”

Ang Pagkakamali ng Mormon; o, Ano ang Ebanghelyo?

Hindi pa natatagalan, may isang binatang kumatok sa aking pintuan. Nakasuot siya ng karaniwang kasuotang parang pang-klerigo, na agad nagpapakilala, sa sinumang may kaunting kaalaman tungkol sa mga tinatawag na Latter-day Saints, na siya ay isang Mormon na “elder” o “matanda”—bagaman mas tama yatang tawagin siyang “nakababata,” (1 Pedro 5:5) sapagkat ang mga matanda ayon sa Kasulatan ay laging mga lalaking may edad na at may karanasan,¹ na kayang mag-alaga sa kawan ng Diyos (1 Pedro 5:1-3), ngunit hindi dapat mag-panginoon sa bayan ng Diyos na para bang mga ari-arian nila ito.

Sa pagkakataong iyon, ipinakilala ng Mormon ang kanyang sarili bilang isang “ministro ng Ebanghelyo, na naglilingkod bilang misyonero sa mga bayan sa kabundukan” ng California, at sinabi niyang ikalulugod niyang ilahad sa akin ang ilan sa “mga prinsipyo ng Ebanghelyo.” Sinabi ko sa kanya na ako man ay nagsisikap ding ipahayag ang mabuting balita ng Diyos sa mga kaawa-awang makasalanang (1 Timoteo 1:15), at kung iyon nga talaga ang kanyang layunin, ikalulugod kong makipag-usap sa kanya; kaya pinaupo ko siya.

“Ngayon, ginoo,” tanong ko sa kanya, “maaari po bang ibigay ninyo sa amin” (may ilang tao noong naroon) “ang isang maikling paliwanag kung ano talaga ang Ebanghelyo?”

“Siyempre,” sagot niya. “Ang Ebanghelyo ay binubuo ng apat na pangunahing punto. Ang una ay pagsisisi; ang ikalawa, pananampalataya; ang ikatlo, bautismo para sa kapatawaran ng

mga kasalanan na isinasagawa ng isang taong may tamang karapatan; at ang ikaapat ay ang pagpapatong ng mga kamay ng isang taong tinawag ng Diyos, upang matanggap ang Espiritu Santo.”

“Kung gayon, ipagpalagay nating nagawa na ng isang tao ang lahat ng iyan, ligtas na ba siya?”

“Naku, siyempre, walang sinumang makaaalam niyan sa buhay na ito. Kung magpapatuloy siya hanggang wakas, siya ay itataas sa kaharian.” Pagkatapos ay binuksan niya ang isang maliit na Bagong Tipan, na halatang hindi naman niya gaanong kabisado, at itinuro sa amin ang ilang talata na malinaw na nagpapakitang ang Panginoon at ang mga apostol ay nangaral ng pagsisisi at pananampalataya, at na binanggit din ni Pedro ang “bautismo para sa kapatawaran ng mga kasalanan” (Mga Gawa 2:38; pansinin sana ng mambabasa nang mabuti ang talatang ito at ang kanyang konteksto), at na sa hindi bababa sa dalawang pagkakataon (Mga Gawa 8:14-17; 19:1-6) ipinatong ng mga apostol ang kanilang mga kamay sa mga tao upang matanggap nila ang kaloob ng Espiritu Santo. Sinubukan din niyang humanap ng talatang magpapatunay na walang sinumang makaaalam ngayon na siya ay ligtas; ngunit sa harap ng Efeso 2:4-8; 1 Pedro 1:9; 1 Corinto 1:8; 2 Corinto 2:15; at 2 Timoteo 1:9, talagang walang katuturan ang ganitong pagsisikap, bagaman itinuro niya ang Mateo 24:13, “Ang magtiis hanggang sa wakas ay siyang maliligtas,” bilang pagtatanggol sa kanyang paninindigan.

Tungkol dito, sapat nang sabihin na ang pagtitiis ay tiyak na patunay na totoo ang pananampalataya. Ang taong nagsasabing siya ay ligtas, ngunit hindi naman nagtiis, ay

nagpapatunay lamang na walang laman ang kanyang pagpapahayag:²

“Lubos akong sumasang-ayon sa inyo,” sabi ko, “na binabanggit nga ng Kasulatan ang apat na puntong sinabi ninyo; ngunit marahil hindi ninyo naunawaan ang aking tanong. Hiningi ko sa inyo ang isang paliwanag ng Ebanghelyo. Kung ang tinatawag ninyong ‘apat na prinsipyo’ ay talagang siyang Ebanghelyo, kung gayon mayroon kayong Ebanghelyo na walang Cristo; sa madaling salita, isang Ebanghelyo na wala ang mismong Ebanghelyo. At kung tama kayo, tiyak na ang apostol Pablo, kahit siya man lamang, ay nalinlang nang napakabigat, sapagkat nagbigay siya sa atin ng malinaw na paliwanag ng kanyang Ebanghelyo, at wala talaga siyang binanggit kahit isa sa iba’t ibang puntong pinagtuunan ninyo. Tiyak na naaalala ninyo ang talatang iyon?”

Ngunit hindi niya ito naaalala. Hindi niya alam na may ganoong tuwirang paliwanag tungkol sa paksang ito. Ang totoo, hindi nagtagal ay naging malinaw na, maliban sa ilang talata tungkol sa kanyang mga paboritong paksa, ang kanyang Biblia ay halos isang aklat na nakasara para sa kanya. Gayunman, sa aking pagtuturo, binuksan niya ang ikalabinlimang kabanata ng 1 Corinto, na nais ko ring ipabasa nang mabuti sa mambabasa sa ilang sandali.

Simula sa unang talata ng mahalaga at kahanga-hangang bahaging ito ng Kasulatan, ating mababasa: “Ngayon, mga kapatid, ipinahahayag ko sa inyo *ang Ebanghelyong ipinangaral ko sa inyo*, na inyo ring tinanggap, at siya ninyong pinaninindigan; na sa pamamagitan din nito *kayo ay naliligtas*, kung *inyong iingat sa alaala ang ipinangaral ko sa inyo*, maliban na kung kayo ay sumampalataya nang walang

kabuluhan. Sapagkat ibinigay ko sa inyo una sa lahat ang akin din namang tinanggap, na si *Cristo ay namatay dahil sa ating mga kasalanan* ayon sa mga Kasulatan” (tingnan ang Isaias 53:5, 6); “at Siya ay inilibing, at Siya ay muling nabuhay nang ikatlong araw ayon sa mga Kasulatan: at Siya ay nakita ni Cefas,” at iba pa.

Dito ako huminto, sapagkat ang natitirang bahagi ng talata ay naglalahad ng mga saksing nakakita mismo kay Cristo nang Siya ay muling mabuhay, kaya halos hindi ito maituturing na bahagi ng doktrina; bagaman malaking pakinabang ang makukuha ng mambabasa kung bubulay-bulayin niya ang buong bahaging iyon sa kanyang libreng oras.

“Ngayon,” sabi ko, habang humaharap sa Mormon, “narito ang isang paliwanag ng Ebanghelyo—ang Ebanghelyong ipinangaral ni Pablo; at mapanganib ang mangaral ng iba pa, sapagkat makikita natin sa Galacia 1:8, 9 na ang sinumang gumawa nito, kahit pa siya ay isang anghel mula sa langit, ay nasa ilalim ng sumpa, o itinalaga sa paghatol. Nauunawaan kong itinaturo ninyo na ang inyong Ebanghelyo ay ipinahayag kay Joseph Smith ng isang anghel. Kahit totoo pa iyan, wala itong pinatutunayan, kung sa pagsusuri ay makikitang iba ito sa ipinahayag ng apostol sa mga Gentil. Ang kanyang Ebanghelyo ay tinanggap ng mga taga-Corinto; dito sila nakatayo; sa pamamagitan nito sila ay *naliligtas*, kung *tunay silang mananampalataya*. Mapapansin ninyo na hindi ang maingat na pagsunod sa ilang ordinansa o ang paglakad ayon sa ilang tuntunin, gaya ng binanggit ninyo ilang minuto pa lamang ang nakararaan, ang magtitiyak ng kanilang kaligtasan, gaano man kapagpala ang mga iyon kung tama ang pagkaunawa; kundi ang pag-iingat sa alaala ng Ebanghelyong ito.

“Kaya napapansin ko, una sa lahat, na ang kanyang Ebanghelyo ay *tungkol sa isang Persona*, at ibang-iba ito sa personang inihaharap sa atin ng inyong Ebanghelyo. Ito ay ‘tungkol sa Anak ng Diyos,’ gaya ng sinasabi sa atin ng Roma 1:3. Ang inyong Ebanghelyo ay walang kahit isang salita tungkol sa Kanya sa lahat ng apat na punto nito. Ang paksa ng Ebanghelyo ni Pablo ay walang binabanggit na sinuman o anuman maliban sa Kanya. Marahil masasabi rin nating mahahati ito sa apat na bahagi, bagaman mas tamang sabihing tatlo; ngunit kahit hatiin pa sa apat (upang sumabay sa inyo hangga’t maaari), napakalaki ng pagkakaiba! Ang inyong apat na bahagi ay pawang tungkol sa kaawa-awang makasalanan, at maaaring isaayos nang ganito:

1. Nagsisisi ang makasalanan;
2. May pananampalataya ang makasalanan;
3. Binabautismuhan ang makasalanan;
4. Pinapatungan ng mga kamay ang makasalanan.

Ngayon, bilang kaibahan nito, tingnan kung paano maisasaayos ang tunay na Ebanghelyo:

1. Si Cristo ay namatay;
2. Si Cristo ay inilibing;
3. Si Cristo ay muling binuhay;
4. Si Cristo ang pinagtutuunan ng puso ng mga Kanya.

“Tiyak na walang pagkakatulad ang dalawang Ebanghelyong ito. Itinuturo ninyo, kung hindi ako nagkakamali, na si Cristo ay namatay dahil sa pagsuway ni Adan, hindi dahil sa ating mga kasalanan; ngunit pinaniniwalaan ninyo na habang ang

kasalanan ni Adan ay nalutas na sa Krus, ang ating sariling mga kasalanan bilang indibidwal ay kailangang hugasan sa pamamagitan ng bautismo. Sinasabi naman sa atin ng Ebanghelyo ni Pablo na Siya ay namatay dahil sa *ating* mga kasalanan; at kung gayon nga, at ‘ang dugo ni Jesu-Cristo, na Anak ng Diyos, ay naglilinis sa atin sa *lahat* ng kasalanan,’ saan pa papasok ang bautismo ayon sa inyong pakahulugan? Kung ang *lahat* ng aking kasalanan ay nalutas na ng Kanyang mahalagang dugo, kung ang mga ito ay pinasan ‘sa Kanyang sariling katawan sa ibabaw ng puno’ (1 Pedro 2:24), ilan pa ang natitira na lilinisin ng bautismo?³ Tiyak na wala. Ngunit, sayang, isa lamang ito sa maraming halimbawa kung saan ang huwad na Ebanghelyo ng Mormonismo ay salungat sa mahalagang Ebanghelyo ng biyaya ng Diyos na ipinahayag sa Biblia.

“Ngunit dumako tayo sa ikalawang punto. Si Cristo ay hindi lamang namatay, kundi ‘inilibing;’ gayunman, nasusulat tungkol sa Kanya, “Sapagkat hindi Mo iiwan ang Aking kaluluwa sa Hades, ni pababayaang Mo man ang Iyong Banal na makakita ng kabulukan” (Mga Gawa 2:27; Awit 16:10). Ang Kanyang paglilibing ay nagpapahayag na totoo ang Kanyang kamatayan, at tiyak na nagsasabing tapos na Siya magpakailanman sa lugar na Kanyang kinuha dito sa lupa. Ito ang wakas ng *lahat* ng kaugnayang dati Niyang kinatatayuan, at sinasabi sa atin na Siya ay patay na sa kautusan—sapagkat binayaran na Niya ang aking parusa—at sa kasalanan—hindi sa Kanyang sarili, kundi sa akin—na Kanyang pinasan, at ako ay ‘inilibing na kasama Niya sa pamamagitan ng bautismo sa kamatayan,’ kaya hindi ako iniwan kung saan ako iiwan ng Mormonismo, bilang isang kaawa-awang kaluluwang nagpupumilit dito sa lupa,

nagsisikap na magpatuloy hanggang wakas upang maligtas, kundi itinuturing akong isang taong, kasama Niya, ay inilibing na sa lahat ng iyon: kaya dinadala ako nito sa ikatlong punto:

“Si Cristo ay binuhay mula sa mga patay, at ako ay binuhay na kasama Niya. Ang Kanyang lugar ngayon ay akin na rin pagdating sa pagtanggap ng Diyos. ‘Siya ay ibinigay dahil sa ating mga pagsuway at *muling binuhay* para sa ating pagkaaring-ganap;’ ang Kanyang muling pagkabuhay ay ang hayag na pahayag ng Diyos na ang mananampalataya ay malaya na sa lahat ng paratang ng kasalanan, sapagkat ang kanyang Kahalili ay pinalaya na sa kamatayan.

“At ngayon ang Isang buhay magpakailanman (Apocalipsis 1:18) ay inihaharap bilang pinagtutuunan ng puso ng mga Kanya. ‘Siya ay nakita,’ at ang apostol ding iyon ay bumulalas sa ibang dako, ‘Nakikita natin si Jesus!’ (Hebreo 2:9). Ang mga kaawa-awang makasalanan ay inaakay muna upang makita na talagang imposible para sa kanila na pagbutihin ang kanilang sarili o gawing mas karapat-dapat ang kanilang sarili sa harapan ng Diyos. Pagkatapos ay itinuturo ang mata ng pananampalataya sa Isang namatay, na sa Kanya, kapag sila ay sumampalataya, sila ay ‘inaaring-ganap sa lahat ng bagay’ (Mga Gawa 13:38, 39). Ngayon ay mayroon na rin silang pinagtutuunan ng puso, si Cristo nga sa kaluwalhatian (2 Corinto 3:18). Napakalayo nito sa inyong inilahad! Dito,

‘Si Jesus ang una, si Jesus ang huli,
Si Jesus sa buong landas,’

samantalang kayo ay lubos na umaasa sa inyong sarili.

“Ngunit ngayon, isa pang tanong. Binanggit ninyo ang mga taong may *karapatan* na magbautismo at magpatong ng kamay. Saan ninyo iyan nakuha sa Kasulatan?”

Bilang sagot, binuksan niya ang Hebreo 5:4, at binasa, “At walang taong kumukuha ng karangalang ito para sa kanyang sarili, kundi siya na tinawag ng Diyos, gaya ni Aaron.”

“Anong ‘karangalan’ ang tinutukoy dito?” tanong ko.

“Ang karangalan ng pagkasaserdote na nagbibigay ng karapatan na magbautismo at magkaloob ng Espiritu Santo.”

“Hindi; salungat diyan ang unang talata. Hindi ito usapin ng ‘pagkasaserdote’ kailanman. Dahil ang *lahat* ng mananampalataya ngayon ay mga saserdote, walang natatanging uri ng mga saserdote sa Cristianismo, gaya ng malinaw na makikita kung titingnan ang Apocalipsis 1:6; at 1 Pedro 2:5, 9. Ang paksa sa Hebreo 5 ay ang pagiging *Punong Saserdote*, at tumutukoy ito sa Panginoong Jesu-Cristo, na tinawag ng Diyos, gaya ng makikita sa t. 6. Wala ring kahit isang salita tungkol sa bautismo o sa pagpapatong ng mga kamay; kundi ito ay usapin ng ‘paghahandog ng mga kaloob at mga hain dahil sa mga kasalanan’ (t. 1; gayundin ang Hebreo 2:17), at pagkatapos ay ng pagsaklolo Niya sa Kanyang bayan sa sanlibutang ito na puno ng pagsubok. Ang ilapat ang ganitong kasulatan sa ministeryo ng tao ay walang iba kundi ‘paggamit sa salita ng Diyos nang may daya,’ at nararapat itong pagsabihan nang pinakamabigat.”

Iyan, sa kabuuan, ang sinikap kong ilahad sa naliligaw na binata; ngunit, sayang, napakamapanlinlang ng puso ng tao, kaya mas gusto pa ng tao na pagtuunan ang *kanyang* pagsisisi, ang *kanyang* pananampalataya, o ang *kanyang* kahit ano, kaysa

sa Cristo ng Diyos; at natagpuan kong ang mangangaral na ito ng “ibang Ebanghelyo, na hindi naman iba” (Galacia 1:6, 7, margin), ay kauri ng libu-libo sa tinatawag na Sangkakristiyanuhan. Ang mga kasulatang inilahad sa kanya ay halos walang bigat kung ihahambing sa “pahayag sa kasalukuyang panahon,” sa kabila ng salita ni Pablo sa Colosas 1:25 (sa halip na “tuparin,” basahin ang “lubusin,” na siyang tamang salita); kaya umalis siya at nagpatuloy sa kanyang daan, umaasa sa kanyang relihiyon ng laman, at binabalewala ang “Ebanghelyo ng Diyos.”

Bago ko tapusin ang paksang ito, nais kong ipaalala sa mambabasa na ang pananampalataya at ang pagsisisi ay kailanman hindi inihaharap sa Kasulatan bilang *saligan* ng kaligtasan. Ang Krus lamang ang siyang saligan. Kapag dinala siya rito ng Espiritu ng Diyos, tunay na magsisisi ang makasalanang; kapag nagtiwala siya sa gawaing natapos doon, ang kaluluwa ay naliligtas.

Hindi rin dapat ipagkamali ang pagsisisi at pananampalataya na inilalahad sa Kasulatan sa mga kakatwang aral ng Mormonismo. Sa kahabag-habag na sistemang iyon, ang pagsisisi ay ipinagkakamali sa pagpepenitensiya, at ang pananampalataya sa basta-bastang paniniwala.

Sa kahulugan nito sa Biblia, ang pagsisisi ay ang paghatol sa sarili; ang pag-amin na ang isang tao ay naliligaw at may sala, at makatarungang nararapat sa poot ng isang banal na Diyos. Ang pananampalataya ay ang pagtiwala kay Cristo, na ang Kanyang natapos na gawa ay nag-aalis ng mga kasalanan magpakailanman. Hindi lamang ito basta paniniwala sa pahayag na may Diyos, o na ang Jesus ng kasaysayan ay ang Anak ng Diyos. “Kung ipahahayag mo ng iyong bibig si Jesus

bilang Panginoon, at sasampalataya ka sa iyong puso na Siya ay muling binuhay ng Diyos mula sa mga patay, ikaw ay maliligtas; sapagkat ang tao ay sumasampalataya ng puso sa ikatutuwid, at ng bibig ay nagpapahayag sa ikaliligtas” (Roma 10:9, 10).

Sa iyo, mambabasa, buong pagmamahal naming itinatanong, Ginagawa mo rin ba ang pagkakamaling ginawa ng “elder?” Maaaring pagtawanan mo ang kaawa-awa at nabubulag na Mormon, at mamangha ka sa halos paganong aral na itinuturo ng kanyang iglesya, ngunit ikaw ba, marahil, ay nagtitiwala rin sa isang bagay na kasing-hungkag nito, kapag hinatulan ayon sa aklat ng Diyos?

Tandaan: ang mga penitensiya; ang pinilit na pagsisisi, na binubuo ng mga kakaibang kalagayan ng loob, mga damdamin, at mga pagtalikod; ang pagsang-ayon lamang ng isip sa mga katotohanan ng Biblia, na maling tinatawag na pananampalataya; ang bautismo, maging ito man ay isinagawa ng isang Mormon na elder o ng isang inordinahang klerigo; ang pagpapatong ng mga kamay, o anumang ibang seremonya ng tao o seremonyang itinakda ng Diyos, ay walang anumang maitutulong sa iyo.

Si Cristo, at si Cristo lamang, ang iyong tanging kaligtasan. Iwan mo na ang lahat ng iba pa, at tumakbo ka sa Kanya. “Sumampalataya ka sa Panginoong Jesu-Cristo, at ikaw ay maliligtas” (Mga Gawa 16:31).

Tala Tungkol sa mga Doktrina ng Mormon

Sa naunang sulat, hindi ko layuning sundan ang lahat ng baluktot na kamalian ng Mormonismo at sikaping pabulaanan ang mga ito, kundi sikaping ipakita kung gaano kasalungat ang sistemang ito sa *Ebanghelyo* ng kaluwalhatian ng mapagpalang Diyos, na Kanyang ipinahayag sa Kanyang Salita.

Gayunman, may nagmungkahi na makatutulong ang isang maikling buod ng ilan sa mas mahahalagang doktrina ng sektang ito, sa iba pang mga bagay, bilang babala sa sinumang, naakit ng magagandang pananalita at mapanlinlang na pangangatwiran, ay unti-unting natatangay patungo sa kakilabot nitong ipuipo.

Ang mga sumusunod na pahayag ay madaling mapatunayang bahagi ng kakatwang paganismo ng nakatatapot na kultong ito na nagkukunwaring relihiyon, sa pamamagitan ng pagsusuri sa mas “abanteng” mga publikasyon nila, bagaman ang ilan dito ay madalas itinatangi ng mga naglalakbay na “elder,” na ang tungkulin ay hindi ang takutin ang mga tao sa pagbubunyag sa publiko ng “mga kalaliman ni Satanas,” kundi ang akitin sila sa paghaharap ng isang paniniwalang kasinglapit hangga’t maaari sa orthodoxong Cristianismo. Wala nang hihigit pa sa panlilinlang kaysa sa pahayag ng “mga doktrina ng Church of Jesus Christ of Latter-day Saints” na ngayon ay ipinamamahagi nang libu-libo sa buong lupain. Ito ay tinipon ng nagpapanggap na propetang si Joseph Smith noong kasisimula pa lamang ng kilusan, matagal pa bago ipinasok ng “pahayag sa kasalukuyang panahon” ang napakaraming kakatwang aral na sagana rito ngayon.

Ang mga pangunahing doktrinang tinatanggap nila ngayon ay, sa madaling sabi, ang mga sumusunod:

Sinasabi nilang naniniwala sila sa Biblia, ngunit kumukuha sila ng karagdagang “liwanag” mula sa “Book of Mormon,” isang koleksiyon ng basura na kailangan lamang sulyapan ng sinuman upang makita ang lubos nitong kahangalan at hindi pagkakatugma sa salita ng Diyos. Ang “The Book of Doctrine and Covenants,” na sinasabing isang serye ng mga pahayag, karamihan kay Joseph Smith, ay itinuturing ding kinasihan, gayundin ang “The Pearl of Great Price,” na naglalaman ng “The Book of Abraham,” at ng iba pang apokripang akda; samantalang napakarami ng mga propeta at mga apostol na maaaring magbigay anumang oras ng karagdagang mga mensahe, na pawang may kapantay na awtoridad sa mga ito.

Ang totoo, sila ay mga polyteista, at pinaniniwalaan nilang maraming diyos, ngunit ang lahat (maliban marahil sa una—sa bagay na ito ay nagsasalungatan ang kanilang mga pahayag) ay dating mga tao, ngunit nakamit nila ang pagkataas sa pagka-diyos dahil sa kanilang katapatan sa kalagayang ito. Pag-asa ng bawat lalaki na maging diyos balang araw. Ang kanilang mga diyos ay ipinapalagay na nananatili sa kanilang anyo at mga gawain bilang tao.

Dito pumapasok ang poligamya. Ang ugnayang ito ay nagpapatuloy magpakailanman. Ang mga supling ng mga diyos at ng kanilang maraming asawa ang bubuo ng kanilang “kaharian” sa mga panahong darating. Ang kapakanan ng babae ay nakasalalay sa pagiging kaisa niya ng isa sa mga tapat.

Tungkol sa *sanlibutang* ito (para sa kanila ay marami ang sanlibutan), nagtuturo sila ng isang Trinidad na namamahala sa mga gawain nito. Ang Diyos at si Cristo ay kapwa sinasabing

may katawang tao, mga bahagi, at mga damdamin; ngunit ang Espiritu Santo ay nasa lahat ng dako, bagaman gawa sa materyal na sustansiya.

Ang naunang sulat ay naglahad na ng kanilang aral tungkol sa kaligtasan ng mga buhay. Hayag din nilang ipinahahayag ang kaligtasan para sa mga patay, na sa kanila raw ay ipinangangaral ngayon ang Ebanghelyo, at na maaari silang maligtas kung ang kanilang mga kaibigan dito sa lupa ay magpapabautismo para sa kanila.

Tungkol sa mga huling bagay, mayroon silang sistema ng pagtuturo tungkol sa propesiya na naglalaman ng isang napakamakalamang pananaw sa Milenyo, na pasisimulan ng pagbabalik ni Cristo upang muling tipunin ang Israel, kasama ang sampung lipi, sa isang Zion sa America (!), at upang lipulin ang lahat ng kaaway ng “mga banal.” Ang mga patay ay bubuhaying muli, at lilitaw sa lupa. Tungkol sa panahong ito, sinabi ni Parley Pratt, sa kanyang “Voice of Warning,” “Ang ating amang si Adan ay uupo sa trono bilang ang Matanda sa mga Araw,” at iba pa, na ipinapalagay na ang mga salita sa Daniel 7:9, 10 ay tumutukoy sa kanya!

Isang huling paghuhukom ang magtatapos sa lahat ng bagay; ngunit walang sinumang mapapahamak magpakailanman. May tatlong lugar, ang terrestrial, ang celestial, at ang *telestial*. Sa isa sa mga ito matatagpuan ang lahat balang araw.

Ang ganitong sistema ay hindi na kailangang pabulaanan pa. Ito mismo ang nagpapabulaan sa kanyang sarili. Walang anak ng Diyos, na kahit kaunti ay nakaunawa sa Krus, ang mabibitag nito; ngunit dahil sa maraming walang-ingat at simpleng tao, na sabik na maligtas ngunit hindi alam ang daan ng Diyos, ay araw-araw na nabibitag nito, kaya isinulat ang sulat na ito.

Gamitin nawa ito ng Panginoon upang iligtas ang marami mula sa ganitong “kasuklam-suklam na pagsamba sa diyus-diyosan” (1 Pedro 4:5).

Ang Palaboy na Naging Diakono, at Kung Paano Siya Nagkaroon ng Kapayapaan sa Diyos

Ilang taon na ang nakararaan, may isang palaboy na gula-gulanit ang damit, marumi sa haba ng paglalakbay at mukhang gutom na gutom, na tamad na naglalakad sa isa sa mga pangunahing kalye ng maunlad na lungsod ng Louisville, Kentucky. Pasimple niyang tinitingnan ang mga nagdaraan, na para bang tinatantiya kung sino ang pinakamalamang na maaawa sa isang nakakaantig na kuwento ng kamalasan at sari-saring hirap, nang biglang may isang pulis na tumapik sa kanyang balik.

“Hoy, ikaw,” sabi nito, “hindi ka nararapat makita sa mga kalye ng lugar na ito. Bibigyan kita ng apatnapung minuto lang para makaalis sa bayang ito; at kapag nakita ka pa sa loob ng lungsod pagkatapos niyon, ikukulong kita nang animnapung araw.”

Dali-daling umatras ang palaboy at nagtungo sa riles ng tren. Hindi sana niya alintana ang tatlumpung araw sa kulungan. Ang totoo, para pa ngang pabor iyon sa kanya, at baka ikatuwa pa niya; sapagkat paglabas niya, malamang ay tapos na ang lamig ng panahon, at kahit paano ay may pagkain at pahinga siya habang naroon. Marami na siyang pahinga noon pa man, pero ang pagkain ay napakahirap makuha nitong mga huling araw; dahil maliban sa paminsan-minsang tira-tirang tinapay na nahuhulog ng mga trabahador ng tren sa tabi ng riles, at tuyong mais na napupulot niya sa mga bukid, wala na siyang natikman sa loob ng ilang araw.

Tiyak na mas mabuti pa ang isang buwan sa kulungan kaysa ganoon ding katagal sa kalagayan niyang halos mamatay na sa gutom. Sa katunayan, napagpasyahan niya kalaunan na kahit dalawang buwan pa, gaano man iyon kahaba, ay mas mabuti kaysa magutom nang ganoon katindi gaya ng dinanas niya kamakailan. Kaya biglang nagpasya siyang tanggapin ang “pagkamapagpatuloy” ng lungsod; tumalikod siya at bumalik sa dinaanan niya, hinahanap ang pulis na nagbantang huhulihin siya. Nakabalik siya sa kanto kung saan siya pinaalis, pero walang pulis na matanaw. Gumala siya saanman niya gusto, ayon sa sarili niyang kagustuhan, pero wala pa ring lumilitaw na pulis.

Nagsimula na siyang mawalan ng pag-asa na may ginhawang darating sa kanya. Walang gustong magbigay ng kahit ano para tulungan siya, at ni hindi man lang siya makatagpo ng pulis na huhuli sa kanya. Malungkot na siyang tumatalikod at papunta na naman sa riles nang may isang lalaking mabait ang mukha, na halatang napansin ang kaawa-awa niyang hitsura, ang huminto sa pagdaan sa kanya at naghulog ng limang sentimo sa kanyang palad. Nagulat at natuwa ang palaboy, at bumulong ng ilang salita ng pasasalamat na hindi na narinig habang lumalakad palayo ang ginoo. Pagkatapos ay nagmadali siya sa isang malapit na tindahan at bumili ng biskwit, sa pag-aakalang iyon ang pinakamaraming makukuha niya sa kanyang pera. Karaniwan, sa inuman sana siya didiretso, pero sa pagkakataong ito ay ipinasya niyang ang gutom muna ang uunahin; ang uhaw ay sa susunod na lang. Mahigpit na hawak ang kanyang binili, nagmadali siya sa isang liblib na lugar para pawiin ang kanyang gutom.

Nakaupo siya sa isang tumpok ng mga kahoy ng riles at nginunguya ang tuyo niyang hapunan nang bumukas ang pinto ng isang maliit na bahay sa kabilang kalye, at lumabas ang isang batang babae, masayahin at maaliwalas ang mukha, mga walong taong gulang marahil, at dumiretso sa kinauupuan niya; dala sa maliliit niyang kamay ang isang tasa ng umuusok na mainit na kape.

“Heto po, kawawang mama,” sabi niya, “pinadala po ito sa inyo ng nanay ko, kasi ang lamig-lamig, at nakita niyang kumakain kayo ng hapunan nang walang mainit na inumin. Hindi po niya nilagyan ng gatas, kasi baka raw ayaw ninyo; pero kung gusto ninyo, tatakbo po ako at kukuha.”

Kasabay niyon, iniabot ng munting dalaga ang nakaginhawang tasa sa kawawang binata sa tumpok ng kahoy. Matagal na siyang hindi nakaranas ng ganoong kabaitan, kaya sa sandaling iyon ay sa sobrang pagkagulat ay ni hindi siya makapagpasalamat, at tahimik na lamang niyang kinuha ang tasa sa kamay ng bata. Nang ibalik niya ang tasa sa bahay at sinubukan niyang magsalita, hindi na niya napigilan ang kanyang damdamin; napaiyak siya, at nagpasalamat sa ina sa kabaitan nito sa isang taong tulad niyang walang kuwenta.

Habang tumutulo ang luha sa magaspang niyang pisngi, nauutal na nagsabi ang babae ng ilang salitang pang-aliw, pero dali-dali siyang tumalikod sa pinto at naglakad sa daan, sabik na mapag-isa kasama ng sarili niyang mga isipin.

At *nag-isip* nga siya. Ang munting gawang iyon ng maalalahaning kabaitan, ang mga salitang puno ng malasakit, ay tumama sa isang nakatagong bukal sa puso ng palaboy, na para bang nagpaandar sa lahat ng gulong ng alaala na matagal nang nakabara. Totoo na isa lang siyang palaboy, at dahil doon

ay itinuturing ng karamihan sa mga taong nakakasalubong niya na walang damdamin, at baka wala pang kaluluwa. Pero tao pa rin siya sa kabila ng lahat, at para sa kanyang kaluluwa, gaya ng sa lahat ng iba, namatay si Cristo. Marumi at sira man ang buhay niya, ang Diyos ng lahat ng biyaya, na nagsasabing “walang pagkakaiba,” sapagkat ang lahat ay nagkasala at hindi nakaabot sa kaluwalhatian ng Diyos, ay nakatingin sa kanya nang may habag at pag-ibig, at sinundan siya sa lahat ng kanyang paliko-likong landas.

Hindi naman laging ganito ang kalagayan niya gaya ng nakita natin. Ipinanganak siya sa isang maliit na bukid sa estado ng Pennsylvania, anak ng tapat at masisipag na magulang. Tiyak na hindi kailanman pumasok sa isip ng kanyang ina, gabi-gabi habang kinukumutan niya ang kanyang sanggol na lalaki sa higaan nito, na balang araw ang kanyang mahal na anak ay magiging isang palaboy na walang tahanan, alipin ng alak at ng iba pang kaugnay na bisyo, hinahamak ng mga nagmamatuwid sa sarili, tinutugis ng mga alagad ng batas, at halos hindi na nakakaranas ng pagmamahal, ginhawa at kalinisan. Pero ganoon nga ang nangyari. Paglaki niya, lumaki siyang walang Diyos; at nang sa murang edad ay kinailangan niyang magtrabaho, agad siyang napasama sa masasamang barkada, na nagpakilala sa kanya sa “mga kalayawan ng kasalanan,” sa mga anyong hindi niya nakilala sa tahimik na tahanan ng kanyang kabataan; kaya bago pa siya lumampas sa pagkabinatilyo ay sanay na siya sa lasa ng tabako at matapang na alak, at madalas nang lasing bago pa siya magdalawampung taon.

Hindi pa siya umaabot sa edad na iyon nang iwan niya ang mas payapang Silangan para sa mas ligaw na Kanluran; bagaman

noon ay hanggang sa estado lang ng Illinois ang narating niya, kung saan nagtrabaho siya nang maikling panahon; pagkatapos, matapos ang maikling dalaw sa kanilang bahay, nagtungo siya sa Ohio. Ilang buwan siyang nagtrabaho sa isang bagong riles ng tren; pero dahil dito ay napasama siya sa mga lalaking pinakamatitigas ang ugali, na madaling humubog sa kanya sa ganoon ding paraan. Mabilis siyang natuto, at hindi pa man siya umaabot sa hustong gulang ay iniwan na niya ang trabaho, at sa pasyang mas masarap ang mamalimos kaysa magtrabaho, naglakbay siya para makita ang mundo, sa gastos ng sinumang mapapapayag na tumulong sa kanya.

Ang bahagi ng mundo na pinuntahan niya ay ang tinatawag ng mga Amerikano na “The South” (ang Timog). Ang tanikala ng halos hindi na mapigilang pagnanasa ay mahigpit nang nakagapos sa kanya ngayon. Alak—kailangan niya at dapat siyang magkaroon nito. Ang pagkain ay pangalawa na lang. Ilang taon siyang gumala sa bansa, naglalakad at “nakikisakay nang palihim” sa mga tren sa pitong estado. Bihira siyang maisip ang walang hanggan. Marahil ay hindi kailanman niya mahinahong tinimbang ang kalagayan niya bilang isang kawawang makasalanan na nagmamadaling humarap sa isang banal na Diyos. Hindi gaanong pinag-isipan niya ang mga bagay na ito noong nasa bahay pa siya. Lalo pang wala nang halaga sa kanya ang mga ito ngayon. Gayunman, ang isang iyon na nalimutan niya at labis niyang pinagkasalahan ay napakabuti sa kanya, paulit-ulit na iniligtas siya sa kamatayan at—sa tiyak na susunod doon—sa walang hanggang impiyerno, nang ang mga pangyayari ay tila nagsabwatan para wasakin siya. Minsan, siya at ang isang kasama ay palihim na sumakay sa “Panhandle Road,” mula Pittsburg papuntang Columbus. Nakasakay sila sa mga bumper sa pagitan ng dalawang bagon. Nagsimulang

umulan, kasabay ng malalakas na kulog at nakasisilaw na kidlat. Iminungkahi niya sa kanyang kasama na sumilong sila sa bagon ng mga baka sa likuran nila. Gumapang sila sa gilid nito, at pumasok sa isang bukas na pintong pantagiliran. Sa sumunod na sandali ay may napakalakas na salpukan. May bumangga sa hulihan ng tren sa dilim. Takot na takot, tumalon ang dalawang palaboy mula sa kanilang pinagtataguan. Nakita nilang ang dulo ng bagon sa unahan ay tumilapon at bumangga sa bagon na pinasukan nila. Kung hindi sila lumipat sa mismong sandaling iyon, tiyak na kamatayan sana ang kanilang sinapit. Nagmumura at nanunungayaw ang mga trabahador ng tren. Ang taong isinusulat ko ay tumalikod, nagulat sa pagmumura sa ganoong pagkakataon. Ramdam niya sa loob na utang niya ang kanyang buhay sa Diyos na nilalapastangan noon, at sa ilang panahon ay medyo nagising ang kanyang konsensiya; pero nang lumipas ang panganib, hindi na niya pinakinggan ang tinig nito. Sa iba pang pagkakataon, na hindi na kailangang banggitin dito, naranasan niya ang nag-iingat na biyaya ng Diyos na, sa ganitong kahulugan, ay “ang Tagapagligtas ng lahat ng tao, lalo na ng mga sumasampalataya” (1 Timoteo 4:10).

Minsan, sa mga taong iyon ng kalayawan at kawalan ng Diyos, sumulat siya sa kanilang bahay para ipaalam sa kanyang mga magulang, na nagluksa na sa kanya na para bang patay na, kung nasaan siya. At patay nga siya—hindi literal, gaya ng karaniwang sinasabi ng tao, kundi sa moral na buhay—“patay sa mga pagsalangsang at mga kasalanan;” sapagkat siya ay “walang pag-asa at walang Diyos sa sanlibutan.” Tingnan ang Efeso 2.

Pero ang Diyos na nagbigay ng Kanyang Anak upang mamatay para sa mga katulad niya ay itinuon ang Kanyang puso sa

kanya, at papalapit na ang araw na ang mismong kalagayan niya ang gagamitin para gisingin siya. Ilang panahon bago ang pangyayaring unang nabanggit, napatunayan niya, sa paraang mas mapait kaysa karaniwan, na “ang daan ng mananalansang ay mahirap.” Ilang buwan bago niyon, tinalikuran niya ang kanyang buhay na walang direksiyon nang ilang linggo at nagtrabaho; pero hindi na siya sanay sa pagpapagal; kaya iniwan niya ito, kinuha ang kanyang sahod at sumakay paakyat sa ilog ng Mississippi, mula Bolivar hanggang Memphis. Sa ikatlo at huling gabi ng biyahe, habang natutulog siya sa kubyerta sa ilalim ng mga boiler, pinaamoy siya ng chloroform at ninakawan ng mga itim na trabahador sa barko. Nang magkamalay siya, nakita niyang hiniwa ang kanyang mga bulsa at nawala ang lahat ng kanyang kinita, maliban sa ilang barya na hindi napansin ng mga magnanakaw.

Mula noon, sunod-sunod na hirap ang dinanas niya. Iyon ang paraan ng Diyos para magising siya sa sarili. Marahil ay wala nang ibang paraan para siya ay mapasuko. Kung minsan ay naiisip niyang magbagong-buhay at iwan ang kanyang masasamang bisyo; pero hindi dahil sa iniisip niya kung ano ang nararapat sa Diyos—kundi para lamang umayos ang sarili niyang buhay.

Gayunman, noong gabing nabanggit sa itaas, nang ipakita sa kanya ng ina at ng batang babae ang kanilang magiliw na kabaitan, may bagong isipin na pumasok sa kanyang isip. Naging mabuti sa kanya ang mga taong ito kahit wala siyang karapatan sa anuman. Sino ang gumawa sa kanilang ganoon? Maaari kayang ang Diyos? Tiyak na Siya nga, kung hindi ay bakit pa sila magmamalasakit sa kanya? At paano niya pinakitunguhan ang “Diyos na labis na nilalapastangan pero

mapagpaumanhin pa rin”? Naku, ang mga nagdaang taon ng pagpapabaya, ng pagsalangsang, ng paglimot—anong kuwento ang isinasalaysay ng mga iyon tungkol sa awang binalewala at biyayang hinamak!

Hindi pa ang Ebanghelyo—ang Diyos na nagbigay ng Kanyang Anak upang mamatay para sa mga nawawala at may-salang makasalanang—ang nangusap sa kanya noon. Mahaba at nakakapagod na mga buwan, at mga taon pa nga, ang lilipas bago sumandal ang kanyang kaluluwa rito. Kundi ang mga karaniwang awa, ang mga kaloob ng Probidensiya, ang pang-araw-araw na patunay ng pag-aalaga ng Diyos—ang mga ito ang ginamit para kumbinsihin ang kawawang lasenggong palaboy na ito sa kanyang kakila-kilabot na kasamaan sa paghamak sa isang Diyos na napakabuti sa mga hindi karapat-dapat, at na nagpapasikat ng Kanyang araw at nagpapaulan ng Kanyang ulan sa mga matuwid at hindi matuwid. Habang lalo niyang pinag-iisipan ito, lalo niyang nadarama ang bigat ng kasalanan na dumudurog sa kanya. Kinasuklanan niya ang kanyang sarili habang iniisip ang kanyang kahabag-habag at kahiya-hiyang kalagayan. Siya lang ang may kasalanan, sapagkat maaari sanang ibang-iba ang naging buhay niya. Gaya ng isang alibughang anak noong una, sinabi niya, “Gaano karaming upahang lingkod ng aking ama ang may saganang tinapay at may labis pa, samantalang ako’y namamatay sa gutom!” Sa buhay na ito at sa espirituwal, hindi siya nakinabang, kundi nalugi, sa kanyang suwail na pamumuhay; at kung sa *panahong* ito ay napakahirap na ng buhay para sa kanya, paano pa sa walang hanggan? “Nakitakbo siya sa mga naglalakad,” at pinagod na siya ng mga iyon: hindi niya kayang “makipagpaligsahan sa mga kabayo.” Sa lupain ng kapayapaan—ang sanlibutang ito, kung saan umasa siyang mabubusog sa

kalayawan at kahangalan—napagod at nasuya na siya sa lahat ng ginamit ni Satanas para akitin siya. Paano pa kaya siya “sa *paglaki ng tubig ng Jordan*”? Ah, may kakila-kilabot sa isiping balang araw ay kailangan niyang iwan ang mga dalampasigan ng Panahon, para salungatin at hampasin ng nagyeyelong mga alon ng kamatayan, na tatangay sa kanya sa walang hanggan! Ang Diyos ay *kailangang* harapin. Ang sarili niyang masamang talaan ay kailangang panagutan; at kahit walang Biblia na magsasabi sa kanya, alam niyang isang *walang hanggang impiyerno* ang naghihintay sa mga katulad niya.

Mula Louisville ay nagtungo siya sa isang bayan sa Ohio. Dito ay naging napakamiserable niya kaya ipinasya niyang may kailangang gawin. Patungo siya sa paghuhukom. Kailangan niyang huminto, at sikaping ayusin ang kanyang kalagayan sa Diyos na matagal na niyang pinagkakasalahan. Iniwan niya ang kanyang buhay-palaboy at nagtrabaho. Sinikap niyang daigin ang kanyang pagkauhaw sa alak. Puspusan siyang nakipaglaban para makalaya, at sa ilang sukat ay nagtagumpay. Sinikap niyang gumawa ng tama para mapagbayaran ang nakaraan, at umasang maaawa ang Diyos; pero naghihirap pa rin ang kanyang kalooban. Sa wakas, ipinasya niyang lumapit sa isang ministro para malaman kung paano niya maaalis ang kanyang mga kasalanan. Hinanap niya ang isang pastor. Napakabuti at tapat na tao siguro ito, pero halatang bulag sa pangangailangan ng isang kaluluwa at walang alam sa Ebanghelyo ng Diyos. Nang papasukin siya sa harap nito, bumulalas ang dating palaboy—“Ako’y nawawala, at gusto kong maligtas. Isang taon na akong naghihirap ang kalooban. Hindi ako makatulog. Kung mamatay ako sa kalagayan kong ito, isang kakila-kilabot na walang hanggan ang sasapitin ko. Masasabi po ba ninyo sa akin kung ano ang dapat kong gawin?”

Interesado ang ministro, at tunay na sabik na tumulong. Bilang unang hakbang, pinayuhan niya itong sumali sa isang klase sa Sunday school at pag-aralan ang Kasulatan. Sinunod niya ang sinabi sa kanya. Naging regular siyang dumadalo, at sa ilang panahon ay napatahimik ang kanyang konsensiya; pero hindi niya nakilala ang tunay na kapayapaan sa Diyos. Nang akalain ng ministro na handa na siya, sinabihan siyang pag-aralan ang katekismo, para maihanda siyang umanib sa iglesia. Mahina ang kanyang memorya, pero pinagpuyatan niya ang kanyang gawain. Anim na buwan siyang dumalo sa mga leksiyon tungkol dito. Sa wakas ay naisaulo niya ang karamihan sa sampung utos; sinabi sa kanya ng ministro na masisiyahan na ang Diyos kung matutunan niya ito hangga't kaya niya. Pero hindi ito nagbigay sa kanya ng kapayapaan; sapagkat anong aliw ang maibibigay ng kautusan, na siyang “pangangasiwa ng paghatol” (2 Corinto 3:9), at “ang kapangyarihan ng kasalanan” (1 Corinto 15:56), sa isang taong dumadaing na sa ilalim ng bigat ng mismong kasalananang ginagawa lamang ng utos na “lubhang makasalanan” (Roma 7:13)? Dahil handa siyang gawin ang lahat ng iniutos sa kanya, nagpabautismo siya at umanib sa iglesia, at saka tumanggap ng sakramento bilang dagdag na paraan ng biyaya; pero wala pa rin siyang kapayapaan. Sumali rin siya sa “Christian Endeavor Society,” at sinikap na maging tapat sa pagtupad ng lahat ng kanyang mga tungkuling panrelihiyon. Mahigit isang taon niya itong ginawa. Minsan ay naglakbay pa siya nang apatnapung milya para makadalo sa Linggo ng sakramento at makibahagi sa tinapay at alak, na nagsasalita tungkol sa isang ipinakong Cristo, na hindi pa naihahayag sa kanyang kaluluwa.

Hindi ko sinasabing walang nagbago sa kanyang panlabas na pamumuhay. Mayroon, at kitang-kita ito. Tapat siyang

naglingkod sa kanyang mga amo; unti-unti niyang napagtagumpayan ang pagnanasang halos sumira sa kanyang katawan at kaluluwa; nakisama lamang siya sa mga taong may mataas na moralidad, kapalit ng mga barkadang bulok ang buhay noong una; at sa panlabas ay ibang-iba na siyang tao kaysa dati. Pero sayang! *Panlabas* na gawa pa rin iyon para sa kanya. Sa kalooban ay wala pa rin siyang alam sa biyaya ng Diyos, gaya noong pinaalis siya sa mga kalye ng Louisville bilang kahihyan sa sarili at panganib sa katahimikan ng publiko. Kailangan pa niyang matutunan na “Malibang ang tao ay *ipanganak na muli*, hindi niya makikita ang kaharian ng Diyos.” Ito ang pagkakaiba ng kanyang nakaraan at ng kanyang kasalukuyan noon: Dati, isa siyang imoral na makasalanang ngayon, isa siyang moral na makasalanang ngayon, isa siyang makasalanang nagmumura at lumalapastangan; ngayon, isa siyang makasalanang nagdarasal at umaawit ng himno. Dati, isa siyang tamad at masamang makasalanang ngayon, isa siyang masipag at relihiyosong makasalanang ngayon. Dati, isa siyang makasalanang sa kanyang tamang lugar—sa labas ng bilog ng mga Cristiano, kahit sa pangalan man lang; ngayon, isa siyang bautisado, nagsisimba at tumatanggap ng sakramentong makasalanang, pero makasalanang pa ring hindi pumapansin kay Cristo; o, kung may lugar man si Cristo sa kanyang isip, ito ay, sa pinakamabuti na, gaya ng saklay para sa isang pilay—isang katulong lamang para mapabuti niya ang sarili.

Dahil wala siyang kapayapaan, sa kabila ng lahat ng kanyang kasigasigan at maingat na pagdalo sa iba’t ibang paraan ng biyaya na alam niya, muli siyang lumapit sa kanyang ministro. Iminungkahi nito na baka hindi pa siya sapat na deboto. Magbigay raw siya nang maluwa ng kanyang pera para sa pagsuporta sa iglesia, sapagkat “iniibig ng Panginoon ang

nagbibigay nang may kagalakan,” at tiyak na susunod ang pagpapala. Bilang dagdag na pampasigla, ginawa siyang diakono; at dahil dito ay naging tungkulin niyang tumulong sa pangongolekta ng sahod ng pastor. Aktibo na siya ngayon sa gawain ng iglesya, na tapat niyang ginampanan; pero hindi pa rin niya kilala ang kapayapaan sa Diyos.

Nagpatuloy ito nang mga dalawang taon, hanggang sa dumalaw siya sa dati niyang tahanan sa Pennsylvania. Isang gabi, naglalakad siya sa mga kalye ng Reading nang maakit siya sa isang pulutong ng mga taong nakapalibot sa isang mangangaral sa kalye. May tunog ng pagtitiwala at katiyakan sa pananalita ng taong ito na hindi nakasanayan ng ating kaibigang diakono (sapagkat hindi na natin siya matatawag na palaboy). Ang kanyang paksa ay ang pag-ibig ng Diyos sa mga kawawang makasalanan. Mahaba niyang ipinaliwanag ang dakilang patunay nito sa pagbibigay ng Diyos ng Kanyang Anak upang mamatay, “upang ang sinumang sumampalataya sa Kanya ay hindi mapahamak, kundi magkaroon ng buhay na walang hanggan.” Masusing nakinig ang malungkot na diakono habang malinaw na ipinapaliwanag ang paraan ng Diyos ng kaligtasan sa pamamagitan ng payak na pananampalataya sa Panginoong Jesu-Cristo. “Hindi sa mga gawa, upang walang sinumang makapagmalaki.” “Sapagkat sa biyaya kayo ay naligtas sa pamamagitan ng pananampalataya; at ito ay hindi sa inyong sarili: ito ay kaloob ng Diyos” (Efeso 2:8)—ito ang mga salitang umalingawngaw mula sa labi ng mangangaral. Ito ang unang sinag ng tunay na liwanag na tumanglaw sa kanyang madilim na kaluluwa. Nagsimula niyang maunawaan na ang lahat ng kanyang kasigasigan at pagkarelihiyoso, ang kanyang pagkabukas-palad at ang kanyang pagbabago ng ugali, o anumang maidaragdag pa niya sa mga ito, ay hindi naglapit, at

hindi kailanman makapaglalapit, sa kanya kahit isang hakbang sa kaligtasan. Sa lahat ng kanyang pagsisikap ay hindi siya sumulong kahit isang hibla ng buhok sa loob ng dalawang nakakapagod na taong iyon. Ang diakono ay kasing-mangmang sa kaligtasan ng Diyos gaya ng palaboy. Pero natututunan na niya ang aral na iyon; at isa itong napakalaking aral. Marahil ay hindi kaaya-aya ang mga katotohanang ito; pero mga katotohanan pa rin ang mga ito, gaya ng makikita ng nag-aalinlangang mambabasa kung babasahin niya ang ikatlong kabanata ng sulat sa mga taga-Roma.

Pero kung natuklasan ng diakono na wala siyang magagawa para iligtas ang sarili, natuklasan din niya na

*“Lahat ng dapat gawin ay nagawa na,
Gaya ng malinaw na ipinakita ng Diyos,
Nang sa paghahandog ng Kanyang Anak,
Ang Kanyang layunin ay Kanyang ipinahayag.”*

Ang naging bunga ng pangangaral, na pinakinggan niya nang ilang gabi, ay nagtiwala siya kay Cristo, at tumigil na sa sarili niyang mga gawa. Sa gayon ang diakono ay naging isang Cristiano. Mahina pa siya; marami pa siyang hindi naiintindihan; pero may isang bagay na malinaw sa kanya, ito ay, na inibig siya ng Diyos nang labis kaya ibinigay Niya ang Kanyang Anak upang mamatay para sa kanya. Kung gayon, tiyak na mapagtitiwalaan niya Siya sa lahat ng iba pa. Puno ang isip ng ganitong isipin, bumalik siya sa Ohio. Hindi pa niya alam ang buong kahulugan ng “kapayapaan sa Diyos,” pero ang kanyang kaluluwa ay sumandal sa Kanyang pag-ibig na ipinakita kay Cristo; at may darating pang higit.

Hindi nagtagal pagkabalik niya, may isang ebanghelista na dumating sa kanilang bayan para magdaos ng mga “Union meeting” (pinagsamang pagpupulong ng mga iglesya). Malugod siyang tinanggap ng iba’t ibang iglesya, at nagsimula ang mga pagtitipon nang may malaking sigla, at marami ang nagsabing nakatanggap sila ng pagpapala. Pero hindi nagtagal, may malakas na agos ng pagkadismaya na lumitaw sa ilalim. Nagsimulang magalit at mabahala ang mga ministro at mga kaanib ng iglesya, at sa huli ay pinaalis siya sa mga pulpito, at natapos ang mga “Union meeting.” Simple lang ang dahilan. Ipinangaral niya na ang lahat ay nasa iisang antas sa *harap ng Diyos*. Maaaring gumawa ng pagtatangi ang mga tao; pero Siya ay walang ginagawang pagtatangi. Ang lahat ay nawawala at may sala, at napakakaawa-awa ng kanilang kalagayan kaya wala silang magagawa para iligtas ang kanilang sarili; alam iyon ng Diyos; dahil sa pag-ibig ay isinugo Niya si Cristo; ginawa na ni Cristo ang lahat; kaya ngayon, ang lahat ng sumasampalataya kay Cristo ay inaaring-ganap sa lahat ng bagay, at maaari nilang *malaman* ito dito at ngayon, batay sa kapangyarihan ng Salita ng Diyos. Ito, ang parehong doktrina ng mangangaral sa kalye, ay hindi katanggap-tanggap na turo sa napakarespetadong komunidad na iyon, at ayaw na nilang marinig pa ito.

Gayunman, may ilang pagod na *nagpapagal* para sa kaligtasan na sumunod sa Ebanghelyo at tumanggap sa paanyaya na

“Ibagsak ang iyong nakamamatay na gawa,
Sa paanan ni Jesus ilapag;
Tumayo sa Kanya, sa Kanya lamang,
Maluwalhating ganap.”

Ang mga ito ay hindi pumayag sa biglaang pagpapaalis sa kakaibang mangangaral na may di-popular na mensahe; kaya nagdaos sila ng mas pribadong mga pagtitipon sa iba't ibang tahanan.

Regular na dumalo rito ang diakono, at dahil dati na siyang sumandal sa krus para sa kapatawaran, nakita niya ngayon na hindi lamang siya pinatawad, kundi *lubos na inaring-ganap*; ang hatol na nararapat sa kanya ay lubos nang pinasan, at natapos sa paghatol kay Cristo sa krus; kaya ngayon ay malaya na siya—wala nang anumang paratang laban sa kanya. Sa gayon ay nagkaroon siya ng katiyakan mula sa tanging may kapangyarihan sa bagay na ito—ang mismong Salita ng Diyos.

Noong panahong iyon, may isang maliit na babasahin na may tatak-koreo na “Boston,” pero walang pangalan o tirahan ng nagpadala, ang dumating sa kanya sa koreo. Isa itong kopya ng *The Messenger of Peace*, na may artikulong pinamagatang “Safety, Certainty, and Enjoyment.”⁴ Mula sa mahalagang babasahing ito, nakita niya na hindi lamang siya inaring-ganap para sa kasalukuyan, kundi ligtas magpakailanman, sapagkat mayroon siyang buhay na walang hanggan. “Binibigyan Ko sila ng buhay na walang hanggan, at hindi sila mapapahamak kailanman; at walang sinumang makaaagaw sa kanila sa Aking kamay” (Juan 10:28). Ngayon ay umaapaw na ang kanyang saro ng kagalakan. Kanya na ang kapayapaan sa Diyos na walang anumang ulap: masasabi na niya:

“Ang makayayanig sa Krus

Ang makayayanig sa kapayapaang dulot nito,

Na nagsasabing si Cristo’y hindi kailanman namatay,

At hindi kailanman lumabas sa libingan.”

Hindi nagtagal ay iniwan niya ang kanyang pagkadiakono, dahil napagtanto niyang ang taglay niya ngayon ay hindi tugma sa kanyang kapaligiran. Pagkatapos ay bumalik siya sa Reading, na balak magtuloy sa New York, sa layuning umanib sa isang samahan doon na nabalitaan niya. Inilalarawan ito na kapwa pentekostal at apostoliko: sinasabing ang mga pinuno nito ay mga taong may kahanga-hangang pananampalataya at personal na kabanalan, na nakapagpapagaling ng maysakit at nakagagawa ng iba't ibang kababalaghan.

Pero may mas mabuti pa ang Diyos para sa kanya kaysa rito; sapagkat sa Reading ay muli niyang natagpuan sa mga kalye ang taong dati nang nagsabi sa kanya tungkol sa pag-ibig at biyaya ng Diyos. Masaya niyang pinakinggan itong muli, at dumalo sa mga pagtitipon sa loob at sa labas nang ilang linggo. Sa panahong ito ay may isa pa siyang kahanga-hangang natuklasan: nalaman niyang hindi lamang siya isang taong inaring-ganap, na may taglay na buhay na walang hanggan, kundi siya, mula sa sandaling sumampalataya siya sa Ebanghelyo, ay *kaanib na ng tanging iglesyang may mababasa siya sa Kasulatan*, na tinatawag na “ang Iglesya, na siyang Kanyang katawan,” na ang Panginoong Jesus ang tanging Ulo. Natutunan niya na nang sumampalataya siya sa Ebanghelyo ay tinanggap niya ang Espiritu Santo, at sa gayon ay naging kaanib ng Iglesyang ito, “sapagkat sa isang Espiritu kayong lahat ay *binautismuhan* sa isang katawan.” (Tingnan ang 1 Corinto 12) Agad niyang nakita kung gaano kawalang-saysay ang umanib pa sa anuman, yamang kaanib na siya ng Iglesya ng Diyos. Kaya iniwan na niya ang balak na pumunta sa New York. Mula noon, ang Salita ng Diyos ay naging kanyang araw-araw na kasama at halos walang tigil niyang pinag-aaralan. Nakita

niya mula rito ang banal na prinsipyo ng pagtitipon sa mahalagang pangalan ng Panginoong Jesu-Cristo lamang, bilang pagpapahayag ng kanyang pagiging kaanib ng katawan ni Cristo, kasama ng lahat ng tunay na Cristiano; “Sapagkat kung saan nagkakatipon ang dalawa o tatlo sa Aking pangalan, naroon Ako sa gitna nila” (Mateo 18:20).

Ilang taon na ngayon na tinatamasa niya ang pakikipagtipon nang may maka-Diyos na kapayakan, at gayundin may maka-Diyos na kaayusan, kasama ng iba pang nagtitipon sa ganitong paraan—nagkakatipon sa unang araw ng sanlinggo; hindi na para tumanggap ng sakramento bilang paraan ng biyaya, kundi para makibahagi sa Hapunan ng Panginoon bilang pag-alaala sa Kanya na pinagkakautangan niya ng lahat para sa panahong ito at sa walang hanggan.

Napapayag siyang ipalaganap ang salaysay na ito tungkol sa kanyang buhay na walang Diyos, sa kanyang mga pagsisikap para maligtas, at sa paraan kung paano siya nagkaroon ng kapayapaan sa Diyos, sa pag-asang may iba pang pagod na alibugha o nagmamatuwid sa sariling kaluluwa na maakay na magtiwala kay Cristo Jesus, “na mula sa Diyos ay ginawang karunungan para sa atin, katuwiran, kabanalan, at katubusan.”

Kung gagamitin ito ng Panginoon, natupad na nito ang kaisa-isa nitong layunin at hangarin.

“Nasa Pamilya Na Namin ang Relihiyon, Ginoo!”

Mabilis kaming tumatawid sa mga talampas ng Colorado. Kinuha ng aking munting anak na lalaki ang isang bungkos ng mga babasahin tungkol sa Ebanghelyo at nag-ikot sa bagon-tulugan, ipinamimigay ang mga ito sa mga pagod na pasahero. Habang papunta ako sa plataporma pagkaraan ng ilang sandali, may isang ginang na kumausap sa akin: “Mawalang-galang na po, ginoo, pero sa tingin ko ay anak ninyo ang nagbigay sa akin ng babasahing ito; hindi po ba?” Nang sumagot ako ng oo, masigla siyang tumingala at nagsabi, “Hindi po ninyo maiisip kung gaano ako natuwa na malamang may iba pang relihiyosong tao rito sa tren bukod sa akin. Lagi pong kasiyahan ang makatagpo ng mga taong abala sa paggawa ng mabuti.”

Inanyayahan niya akong umupo sa kanyang puwesto para magkuwentuhan tungkol sa mga bagay na panrelihiyon at pangkawanggawa. Matapos siyang magkuwento nang ilang sandali tungkol sa kanyang iglesya at sa iba’t ibang mabubuting gawaing pinagkakaabalahan niya, sinabi niya nang may malaking kasiyahan, “Ang sarap pong maramdaman na may silbi ka sa mundo, at mahal mo ang Iglesya at ang Sabbath. Napakaraming tao ang parang walang panahon o hilig sa mga bagay na ito.”

“Ang huli ninyong sinabi,” sabat ko, “ay totoong-totoo. Maaari ko po bang itanong kung kayo mismo ay nagbalik-loob na?”

Bakas sa kanyang mukha ang pagkagulat sa ganoong tanong na biglaang itinanong. Mukhang bahagya siyang nasaktan, at

napahiya rin, nang sumagot siya: “Aba, lagi naman akong interesado sa mga bagay na ito. Class-leader ang tatay ko, at may isa akong tiyuhin at dalawang kapatid na lalaki na pawang mga pastor.”

“Talaga po!” sagot ko. “At kayo po ba mismo ay nagbalik-loob na?”

“Parang hindi po ninyo naiintindihan,” ang may hinanakit na sagot, “lagi po akong interesado sa mga bagay na ito. Class-leader ang tatay ko nang maraming taon, at ang tiyuhin ko at dalawang kapatid ko ay masisigasig na pastor.”

“Opo, ginang, naintindihan ko po ang lahat ng iyon; pero ang ibig kong sabihin, *kayo po ba mismo ay tunay nang nagbalik-loob sa Diyos?*”

Naguguluhang tumingin siya sa akin at nagsabi, “Siguro ako ang hindi nakakaintindi sa inyo. Akala ko, nang sabihin ko sa inyo ang tungkol sa tatay ko at sa mga kamag-anak kong pastor, makikita na ninyo na *nasa pamilya na namin ang relihiyon, ginoo!*”

Sinabi niya ito nang may halatang katapatan kaya sa isa o dalawang sandali ay wala akong masabi, at halos hindi ko mapigilang mapangiti. Naantig ako sa kanyang payak at taimtim na asal; pero malinaw sa akin na nagtatayo siya sa pundasyon ng lumulubog na buhangin.

“Pero hindi po ba ninyo nabasa,” tanong ko sa wakas, “ang mga salita ng Panginoong Jesu-Cristo, “Malibang kayo ay magsisi at maging gaya ng maliliit na bata, hindi kayo makapapasok sa kaharian ng langit?”

“Opo, ginoo, naaalala ko po ang mga salitang iyon,” sagot niya, na parang natulala; “pero sa isang relihiyosong pamilyang tulad

namin—sa palagay po ba ninyo ay pareho rin ang pagkakapit nito gaya ng sa iba?”

Sa abot ng aking makakaya, tapat kong sinikap na ipakita sa kanya na ang relihiyon ay hindi si Cristo. Ang moral at panrelihiyong pagsasanay, lalo na kung ang Biblia ang aklat na pinag-aaralan, ay may di-matatayang halaga sa pagpapalaki ng isang bata; pero ang moralidad at relihiyon ay hindi nagliligtas ng makasalanang para sa walang hanggan. Kung ganoon nga, anong lugar pa ang matitira para sa krus ni Cristo? Ano pa ang halaga ng dugo ni Jesus?

Ang relihiyon ay maaaring maipasa mula sa magulang hanggang sa anak. Sa salita ng ginang, maaaring nasa pamilya na ito. Pero ang bagong kapanganakan ay ibang-iba. Ang biyaya ay hindi minamana. Sa bawat kaluluwa ng tao sinasabi ang mga salitang, “Kayo ay *kailangang* ipanganak na muli.”

Sa Juan 1:12, 13 ay mababasa natin ang tatlong paraan na sa pamamagitan nito ay *hindi* maaaring maging anak ng Diyos ang mga tao. Sinasabi rito, “Ngunit ang lahat ng tumanggap sa Kanya” (ibig sabihin, kay Jesus), “ay binigyan Niya ng kapangyarihang maging mga anak ng Diyos, sa makatuwid baga ay ang mga sumasampalataya sa Kanyang pangalan: na ipinanganak, hindi sa dugo, ni sa kalooban ng laman, ni sa kalooban ng tao, kundi sa Diyos.”

Dito ko itinuon ang pansin ng ginang na nasa pamilya na raw ang relihiyon.

Una, ang kaligtasan, o bagong kapanganakan, ay “hindi sa dugo.” Ang anak ng maka-Diyos na mga magulang ay hindi “ipinanganak na binago na,” gaya ng minsan kong narinig na ipinagpipilitan ng isang pastor. Gaya ng lahat ng iba pang anak

ni Adan, ipinanganak siya sa kasalanan, at kailangang ipanganak na muli.

Ikalawa, ito ay hindi “sa kalooban ng laman.” Ang mga pasya ng tao, mga panata, mga determinasyon, pagbabagong-buhay, at mga katulad nito, “ay hindi kailanman magdudulot ng bagong kapanganakan. Ang laman ay hindi makaaangat nang mas mataas sa sarili nito. Kung paanong “ang ipinanganak sa laman ay laman,” gayundin ang lahat ng nagmumula rito, relihiyon man o anupaman, ay panlaman din lamang.

Ikatlo, ito ay hindi “sa kalooban ng tao.” Kahit ang iglesya, pari, o pastor, kasama pa ang lahat ng ordinansa, ay hindi makagagawa sa isang tao na anak ng Diyos. Lampas na sa kapangyarihan ng pinakabanal na tao sa lupa ang muling likhain kahit isang kaluluwa.

Paano, kung gayon, ito mangyayari? Ang huling parirala ang nagbibigay ng sagot. Ito ay “sa Diyos.” Gumagawa Siya sa pamamagitan ng Kanyang Salita. Sa pagsampalataya sa Salitang iyon, sa pagtitiwala sa sinabi Niya, ang tao ay ipinanganak na muli.

Para sa ginang sa tren, bago at kakaiba ang lahat ng ito; at nang iwan ko siya, sinabi niya, “Aba, hindi ko pa narinig na ipinaliwanag ito nang ganito. Kailangan ko itong pag-isipan.” Kung ano ang naging bunga, ang darating na araw ang maghahayag.

Walang duda na isa lamang siya sa napakaraming tao na hindi kailanman natutong makilala ang pagkakaiba ng relihiyon at ni Cristo bilang batayan ng pag-asa. Ang lahat ng sumasandal sa relihiyon, gaano man kasigasig at kaorthodox, ay matutuklasan, sa araw ng darating na bagyo, na nagtatayo pala sila ng bahay

sa gumagalaw na buhangin. Kapag bumuhos ang ulan at dumating ang baha, malaki ang magiging pagbagsak; at huli na para pumili ng mas matibay na pundasyon.

Ang mga sumasandal kay Cristo, at nagpapahinga ang kanilang kaluluwa sa Kanyang mga salita, “ang salita ng katotohanan ng Ebanghelyo,” ay nagtatayo sa Batong hindi kailanman mayayanig. Ang mga kredong tao ay magbabago at babagsak; ang mga sistema ng tao ay lilipas; pero si Cristo ay nananatili magpakailanman—ang pahingahan ng lahat ng nagtitiwala sa Kanyang pag-ibig at biyaya.

Kahit nasa pamilya na ninyo ang relihiyon, mambabasa, nakikiusap ako sa inyo, huwag kayong magtiwala sa kabanalan ng maka-Diyos na mga ninuno o sa debosyon ng mahal na mga kamag-anak. Tiyak ninyong kayo mismo ay nagtitiwala kay Cristo. Ibinigay Niya ang Kanyang sarili para sa ating mga kasalanan, at sa pamamagitan Niya “ang lahat ng sumasampalataya ay inaaring-ganap sa lahat ng bagay.”

Huwag kayong magpahinga hangga’t hindi kayo nakaaawit nang may katiyakang nakasalig sa patotoo ng Salita ng Diyos,

*“Kay Cristo, ang matibay na Bato, ako’y nakatayo:
Ang lahat ng ibang lupa ay lumulubog na buhangin.”*

Ang Naghihinalong Sugarol

“Namatay Siya para sa mga makasalanang, at ako mismo iyon.”

“Habang nagsasagawa kami ng mga pulong ng Ebanghelyo sa bayan ng Albuquerque, N. M., may nagbalita sa amin isang umaga tungkol sa isang lalaking labis daw na nababagabag dahil sa kanyang kasalanan; ginising siya ng Panginoon sa pamamagitan ng pangangaral sa kalye. Sinabi ng nagbalita na ang taong ito ay hindi kailanman pumupunta sa iglesya o sa mission hall, sapagkat ayaw niyang magkaroon ng anumang kinalaman sa relihiyon o sa mga nagtataguyod nito. Pero dahil napapadaan siya sa mga kalye tuwing gabi, dalawang beses niyang napakinggan ang Salita na ipinangangaral doon, at ngayon ay labis na siyang nababahala tungkol sa kanyang kaluluwa. Wala nang mas nakapagpapasayang balita para sa taong ang puso ay nasa gawain ng pag-eebanghelyo kaysa marinig na ginagamit ng Diyos ang mensahe upang gisingin o baguhin ang mga makasalanang; kaya, matapos magpasalamat sa aming narinig, pinuntahan namin ni G. M— ang bahay na tinitirhan ng lalaking nababagabag.

Nadatnan namin siyang labis na nababagabag. May sakit siyang tisis, at lumipat siya sa Albuquerque mula sa Indian Territory upang humanap ng klimang makapipigil sa paglala ng kanyang sakit. Pero halata naming malapit nang matapos ang kanyang mga araw dito sa lupa. Putol-putol ang tinig niya habang ikinukuwento sa amin ang kanyang buhay. Napakasama raw niyang tao noon. Pagsusugal ang kanyang hanapbuhay, at lahat ng kasamaang kasama nito ay nakabitag sa kanya. Ang buhay

niya ay “ang takbuhing pumapatay,” at ngayon ay inaani niya sa sarili niyang katawan ang mapapait na bunga ng isang buhay na ginugol sa walang-ingat na pagpapakasasa sa paglilingkod sa diyablo. Dito na lumabas kung bakit, kahit alam niya ang kaawa-awa niyang kalagayan, iniwasan niya ang lahat ng Cristianong maaaring nakatulong sa kanya. Alam niyang mamamatay na siya. Takot na takot siya sa kamatayan at sa kakila-kilabot na paghatol na alam niyang susunod dito. Pero matagal na niyang ipinasya na wala nang pag-asa para sa kanya. Napakalayo na raw niya para abutin pa ng awa ng Diyos. Ang mga kasalanan niya ay sumisigaw ng paghihiganti. Wala raw siyang aasahang aliw sa mga pulong panrelihiyon, kaya lumayo siya, sapagkat lalo lamang siyang nababagabag kapag nakikita niyang masaya ang iba dahil alam nilang patawad na ang kanilang mga kasalanan, samantalang para sa kanya ay wala kundi ang “kadiliman ng kadiliman” magpakailanman.

Sa kabutihan ng Diyos, naakay siyang makinig sa pangangaral sa kanto; at sa unang pagkakataon ay nagsimula niyang maisip na baka may awa pa kahit para sa kanya. Pero kasabay ng munting pag-asang ito ay dumating ang mas malalim na pagkadama sa sarili niyang kasamaan, kaya para siyang hinahagis-hagis sa pagitan ng pag-asa at kawalan ng pag-asa. Binasa namin sa kanya ang Salita ng Diyos at kinausap siya, pero malungkot pa rin siya, bagaman sinabi niya, “Nananalangin ako; at nakapagpasya na ako na kung pupunta man ako sa Impiyerno, pupunta akong nananalangin.” Taimtim naming sinikap na maitanim sa isip niya na ang kaligtasan ay libreng kaloob ng Diyos, iniaalok nang “walang salapi at walang bayad” sa lahat ng nagpapahayag ng kanilang mga kasalanan, at bilang mga taong may sala at ligaw, ay handang tanggapin ito nang walang bayad. Parang hindi niya ito maunawaan, at

paulit-ulit lamang niyang sinasabi, “Hindi ako titigil sa pananalangin.”

Mahirap para sa tao na maunawaan kung gaano kalaya ang alok ng Diyos ng lahat ng biyaya sa mga makasalanang nangangailangan. Hindi sa panalangin, ni sa mga gawa ng katuwiran ng tao, nakakamit ang kaligtasan. Ang makasalanang sumasampalataya, na naligtas sa banal na biyaya, ay masayang umaamin:

*“Kahit ang sigasig ko’y di manlupaypay,
Kahit luha ko’y walang tigil sa pag-agos,
Hindi nito matutubos ang kasalanan;
Ikaw ang dapat magligtas, at Ikaw lamang.”*

Si Jesus ang gumawa ng lahat ng *paggawa*; wala nang natitira para sa nagsisising makasalanan kundi ang *pagtanggap*.

Pero ang mismong pagiging libre ng lahat ng ito ang tila ikinatitod ng kawawang naghihinalang sugarol. Gayunman, nangako siyang dadalo sa pulong; kaya, matapos naming ipanalangin na maakay siyang makita ang kasakdalan ng natapos na gawain ni Cristo, iniwan na namin siya.

Ayon sa kanyang pangako, dumalo nga siya noong gabi. Mukhang sabik siyang nakikinig, pero may pagkalitong makikita sa kanyang mukha na nagpapahiwatig ng pagkabalisa at kaguluhan ng isip. Pagkatapos ng pulong, binigyan namin siya ng ilang maliliit na aklat tungkol sa Ebanghelyo, at nangako siyang babasahin ang mga iyon.

Kinabukasan ng gabi, dumating siya sa hall, at halatang may malaking pagbabagong nangyari. Pagkatapos ng pangangaral, kinausap niya si G. M— at putol-putol na ikinuwento ang

nangyari nang araw na iyon. Sa sobrang panghihina ng tinig niya dahil sa sakit, pabulong at maiikli lamang ang kaya niyang sabihin. Sabi niya, “Kaninang hapon—nakahiga ako sa kama—kinuha ko ang mga tract at sinubukang basahin.—Pumasok ang tiya ko—pinakiusapan ko siyang basahin ang mga iyon para sa akin.—Tuwing *dumarating* siya sa isang talata mula sa Biblia—sinasabi ko, ‘Hanapin mo.’—Sabi niya, ‘Hindi na kailangan.’—Sabi ko, ‘Kailangan.—Hindi ako puwedeng magkamali—kailangang sigurado ako.’ Kumuha siya ng Biblia at hinanap ang mga iyon—Pare-pareho silang lahat.—Sa wakas nakita ko na—sabi ko, ‘Iyan na nga—Namatay si Cristo para sa mga makasalanan—ako mismo iyon.—Ibinuhos Niya ang Kanyang dugo para sa mga makasalanan—Inililigtas Niya ang lahat ng nagtitiwala sa Kanya—Makapagtitiwala na ako sa Kanya ngayon—Namatay Siya para sa mga makasalanan—Ako iyon,’—Sumaya ako noon—Alam kong ayos na ang lahat—Alam kong hindi Niya ako itataboy.”

Sama-sama kaming nagalak na naakay siyang magpahinga sa Kanya na ang dugo ay naglilinis mula sa lahat ng kasalanan.

At ngayon ay may kahanga-hangang pagbabagong nangyari. Nang dalawin namin siya kinabukasan, nakita naming lubhang humina ang kanyang katawan. Hindi na siya makalakad-lakad. Para bang binigyan siya ng lakas para lamang makalabas at marinig ang Ebanghelyo, at pagkatapos ay binawi na ang lahat ng iyon. Si G. S, isang kamanggagawa, ay dumalaw sa kanya noong umaga at ibinalita sa akin ang pagbabago; pero kahit inaasahan kong malaki ang ipinagbago niya, hindi ako handa sa nadatnan namin nang sabay kaming dumalaw sa kanya noong hapon. Sa sobrang hina niya ay halos hindi na niya maipaunawa ang kanyang sinasabi. Ginugulo siya ni Satanas ng mga pag-aalinlangan. Ibinigay namin sa kanya ang mismong mga salita

ng Diyos, at nawala ang mga pag-aalinlangan. Para siyang batang tumatanggap sa bawat pahayag ng Kasulatan bilang tunay na salita Niya na hindi maaaring magsinungaling.

Pagkaraan ng tatlong araw, pumanaw na siya. Bago dumating ang wakas, tumingala siya at nagtanong, “Naririnig ba ninyo? Naririnig ko silang umaawit. Namatay si Jesus para sa mga makasalanang. Namatay Siya para sa akin.” At sa gayon, ang tinubos na sugarol ay pumasok sa presensya Niya na natutuwang magpakita ng awa sa pinakamasasama.

Sa mambabasang hindi pa ligtas, nais naming magsabi ng isang salita sa pagtatapos ng maikling kuwentong ito. Ikaw man ay isang makasalanang lubog na lubog sa kasalanan, durog sa bigat ng mga kasamaan ng isang buong buhay na ginugol sa lantarang paghihimagsik laban sa Diyos na lumikha sa iyo, at na, kahit hindi mo Siya kilala ni kinikilala, ay patuloy na nag-iingat sa iyo sa lahat ng iyong liku-likong landas; o ikaw man ay itinuturing ng karamihan na mabuti at relihiyoso, pero may sala pa rin sa pinakamabigat sa lahat ng kasalanan—ang pagtanggì sa Panginoong Jesu-Cristo—“sa inyo ipinadala ang salita ng kaligtasang ito.” Para sa iyo, ang pinagpalang Anak ng Diyos ay namatay sa krus, dala ang hatol na nararapat sa kasalanan; at ngayon, dahil sa gawaing tinapos Niya roon, ikaw, tulad ng kawawang sugarol, ay maaaring “ariing-ganap sa lahat ng bagay” at maihanda upang tamasahin ang walang-hanggang kaligayahan sa Kanyang mismong presensya.

Kapag tinanggap si Cristo, *walang-hanggang kagalakan*; kapag tinanggihan si Cristo, *walang-hanggang paghihirap*.

Ang Relihiyon ni Mikas; o, Ang Pagbabago ng Ugali ay Hindi Kaligtasan

Ang Kasulatan ay hindi lamang naglalaman ng maraming magagandang kuwento at pangyayaring naglalarawan, nang higit sa magagawa ng anumang talaan ng tao, sa kaligtasang nasa kay Cristo; ipinapakita rin nito sa ganoon ding paraan ang huwad na relihiyon, at kung gaano ito kawalang pag-asa sa huli. Ganitong talaan ang makikita sa Mga Hukom 17 at 18. Ito ang kuwento ni Mikas na taga-bundok ng Ephraim.

Noong una ay malayo siya sa pagiging huwarang tao. Kulang ang mga detalye tungkol sa nakaraan niyang buhay bago siya nagbago; pero siya mismo ang nagsasabi sa atin ng isang malaking katotohanan. Magnanakaw siya noon. At hindi lamang siya karaniwang tulisan, gaya ng marami noon sa isang magulong bansa tulad ng Palestina sa panahon ng mga hukom; kundi ninakawan niya ang sarili niyang ina. Itinago ng ina ang isang libo't isang daang siklong pilak —isang napakalaking halaga noong panahong iyon. Ang perang ito ay ninakaw ni Mikas sa kanya at itinago para gamitin sa sarili.

Nang matuklasan ang pagnanakaw, ikinuwento ito ng matandang babae sa kanya, na malamang ay hindi man lang naisip na siya pala ang may sala. Puno ng galit, tinawagan niya ang Diyos na sumpain ang magnanakaw na naging napakababa para nakawin ang kanyang ipon: at pagkatapos, dahil maliwanag na inakala niyang hindi na babalik ang pera, “lubos niyang itinalaga ito sa Panginoon” kung sakaling matagpuan at maibalik ito sa kanya.

Mukhang natakot si Mikas sa mga sumpa ng kanyang ina. Sa isang panahong mangmang at mapamahiin, kinatakutan niyang maging tudlaan ng paghihiganti ng Diyos. Walang anumang pahiwatig na nagsisi siya sa Diyos dahil sa kanyang kasalanan. Walang talaang isinaalang-alang man lang niya ang Diyos. Pero sa talatang 2 ay nalalaman natin na, dahil pinahihirapan ng takot sa nararapat na paghatol, pinuntahan niya ang kanyang ina at ibinalik ang pera, at buong-katapatang inamin sa kanya ang kanyang kasalanan. “Sinabi niya sa kanyang ina, Ang isang libo’t isang daang siklong pilak na kinuha sa iyo, *na dahil doon ay nanumpa ka*, at sinabi mo rin sa aking pandinig, narito, ang pilak ay nasa akin; / ako ang kumuha. At sinabi ng kanyang ina, Pagpalain ka nawa ng Panginoon, anak ko.”

Sa isang mababaw na mambabasa, maaaring mukhang tama at wasto ang lahat ng ito. Nagkasala si Mikas laban sa kanyang ina. Sa kanyang ina niya ipinahayag ang kanyang kasalanan. Ninakawan niya ito. Ibinalik niya ang kanyang ninakaw. Higit pa roon, ipinakikita ng kanyang buhay pagkatapos na tunay siyang nagbago ng ugali. Nagbagong-buhay na siya, ika nga ng mga tao. Ano pa ang hihingin?

Ah, marami pang higit na kailangan upang maging maayos si Mikas sa harap ng Diyos, at hindi lamang sa harap ng kanyang ina. Ang kasalanan ay hindi lamang laban sa ating kapwa nilalang: higit sa lahat, ito ay laban sa ating Manlilikha Mismo; at ito ang lalong nagpapabigat dito. Sa kaso ni David, gaano man kasama ang kanyang krimen laban kay Urias at kay Bathsheba, ipinahayag niya, nang magising siya sa kasamaang ginawa niya, “Laban sa Iyo, sa Iyo lamang, ako nagkasala, at ginawa ko ang masamang ito sa Iyong paningin!” (Awit 51:4.) Inaamin niya ang kasalanan laban sa Diyos higit sa lahat. Tunay

siyang nagsisising tao; kaya inaaring-ganap niya ang Diyos at hinahatulan ang sarili, gaya ng malinaw na ipinapakita ng buong awit. Wala ni isa nito sa kaso ni Mikas. Napukaw ang kanyang takot. Ibinalik niya ang pera. Umamin siya sa kanyang ina. Binago niya ang kanyang ugali. Iyon lang. Wala ni isang tunay na paglapit sa Diyos.

Sa Levitico 6:1-7, sa mga tagubilin tungkol sa handog para sa pagkakasala, makikita natin kung ano mismo ang hinihingi sa isang kasong tulad ng kay Mikas. “Kung ang isang tao ay magkasala ... sa isang bagay na kinuha sa dahas, o dinaya ang kanyang kapwa; . . . dahil siya ay nagkasala, at may sala, ibabalik niya ang kanyang kinuha sa dahas; ... ibabalik nga niya ito nang buo, at dadagdagan pa ng ikalimang bahagi, at ibibigay ito sa may-ari, sa araw na mapatunayang siya ay may sala” (gilid ng pahina) “At dadalhin niya ang kanyang handog para sa pagkakasala sa Panginoon, isang lalaking tupang walang kapintasan mula sa kawan: . . at ang pari ay gagawa ng pagtubos para sa kanya sa harap ng Panginoon: at siya ay patatawarin sa anumang bagay na kanyang ginawa na ikinasala niya roon.” Dito ay hindi lamang itinutuwid ang pagkakamaling ginawa sa kapwa, kundi, ang lalong walang-hanggang mas mahalaga, ang pagkakasala ay naitutuwid sa harap ng Diyos batay sa handog at sa pagbububo ng dugo. Kailangan ang pagtubos. Sa dugo lamang ito magagawa. Binalewala ni Mikas ang dugo, at pinabayaan ang handog. Ang pinakamataas niyang naisip ay ang maayos ang mga bagay sa kanyang ina. Hindi man lang isinama ang Diyos sa kanyang mga gawain.

Ito ang ugat na kasamaan ng napakaraming pagpapanggap na relihiyoso sa kasalukuyan. Binabalewala o hinahamak ang dugo ng pagtubos. Pero sinabi ng Diyos, “Pagka nakita Ko ang *dugo*,

lalampasan Ko kayo.” Wala nang kulang dito ang makasisiya sa Kanya. Kung gayon, saan matatagpuan ang dugong iyon? Ang makasalanang may sala ay hindi na ngayon pinagdadala ng handog para dalhin sa isang paring tao. Ang Diyos Mesmo ang naglaan ng Handog, sa persona ng Kanyang sariling walang-dungis at walang-kapintasang Anak. Siya ang tunay na Handog para sa Pagkakasala. Sa ika-animnapu’t siyam na awit ay nakikita natin Siyang inaako ang lugar na iyon, at naririnig natin ang Kanyang daing sa talatang 4, habang tinitiiis ang kakila-kilabot na kahihiyan ng krus: “Ibinalik Ko ang hindi Ko kinuha.” Ang banal na hatol ng Diyos ay bumagsak sa Kanya nang ibigay Niya ang Kanyang sarili para sa ating mga kasalanan. Oh, kung gayon, gaano kalaki ang sala ng taong, sa paghamak sa iisang handog na ito, at sa pagbalewala sa lahat ng Kanyang paghihirap at dalamhati dahil sa kasalanan, ay nagtatangkang makarating sa Diyos sa anumang ibang paraan maliban sa krus ni Cristo!

Ang magbayad ng utang; ang talikuran ang masasamang gawi; ang lumayo sa masasamang kasama; ang maging relihiyoso—wala ni isa man sa mga ito, ni lahat ng ito kahit pagsama-samahin, ang makapag-aalis kailanman ng kasalanan. Ang dugo ni Jesus, at ang dugo lamang, “sa lahat ng nag-iisa nitong karangalan,” ang makagagawa niyon.

Kung gayon, gaano kalinaw nating nakikita kay Mikas ang isang taong nagbago lamang ng ugali? Hindi isang taong tunay na nagbalik-loob; hindi isang nagsisising makasalanan; kundi isang taong iniwan ang masasama niyang gawi para lamang mahulog sa mas masama pa—ang maging sumasamba sa diyos-diyosan, gaya ng makikita natin sa susunod.

Ang kawawa niyang ina ay kasindaling nasiyahan sa kanyang huwad na pagbabalik-loob gaya ng maraming mabubuting tao sa ngayon. Tuwang-tuwa, sumigaw siya, “Pagpalain ka nawa ng Panginoon, anak ko!” Kung gaano siya kahanda kanina na sumumpa, ganoon din siya kahanda ngayon na magpala. Pero, nang maalala ang kanyang panata, idinagdag niya, “Lubos kong itinalaga ang pilak sa Panginoon mula sa aking kamay para sa aking anak, upang gumawa ng isang larawang inukit at isang larawang binubo: kaya ngayon ay ibabalik ko ito sa iyo” (t. 3).

Madaling sukatin kung anong klase siyang tao. Isa siyang halimbawa ng napakaraming taong banal kung magsalita pero walang pagkaunawa kung ano talaga ang nararapat sa Diyos, at nag-aakalang Siya ay “lubos na katulad mo.” Ang ganitong uri ng tao ay laging handang mangako at manata, umaasang sa ganoon ay makukuha nila ang Kanyang paglingap. Sa panahon ng kagipitan ay tumatawag sila sa Kanya. Kapag maayos ang lahat, halos nakakalimutan na Siya. Wala rin silang pagkaunawa sa Kanyang kalooban, sapagkat tinatanggihan nila ang Kanyang Salita at ipinapalit ang sarili nilang walang-kabuluhang mga isip. Gaano kadalas sa ganitong uri ng tao ang mga salitang, “Sa palagay ko,” o, “Sa palagay ko ay hindi”! Iyan ang isip ng tao na nanghihimasok sa mga banal na bagay ng Diyos. Hindi nila kailanman inaalang kung ano ang sinabi Niya; kundi sinasamba nila ang kanilang sariling kaawa-awang utak at sinusunod ang idinidikta ng kanilang makalamang pag-iisip.

Gaano kalinaw na ganito nga ang nangyari rito! Kung binabasa lamang ng ina ni Mikas ang kanyang Biblia, nakita sana niyang nakasulat, “*Huwag kang gagawa para sa iyo ng anumang larawang inukit, o ng anumang kawangis ng anumang nasa langit sa itaas, o nasa lupa sa ibaba, o nasa tubig sa ilalim ng*

lupa: huwag mong yuyukuran ang mga iyon, ni paglilingkuran: sapagkat Ako ang Panginoon mong Diyos ay Diyos na mapanibughuin, na dinadalaw ang kasamaan ng mga ama sa mga anak hanggang sa ikatlo at ikaapat na salinlahi ng mga napopoot sa Akin; at nagpapakita ng awa sa libu-libo sa mga umiibig sa Akin, at tumutupad sa Aking mga utos” (Exodo 20:4-6). Pero nang hindi man lang huminto para magtanong, “Ano ang sinabi ng Diyos sa Kanyang Salita?” itinalaga ng kawawa at nalinlang na babae ang pilak sa Panginoon upang gumawa ng larawang inukit at larawang binubo.

Ayaw nang hawakan ni Mikas ang pera; kaya ang ina ay “kumuha ng dalawang daang siklong pilak, at ibinigay sa panday, na gumawa mula roon ng isang larawang inukit at isang larawang binubo: at ang mga iyon ay nasa bahay ni Mikas” (t. 4). Ganyan ang nangyayari sa mga panatang ginawa sa panahon ng kagipitan, kapag lumipas na ang problema! Itinalaga niya *nang buo* sa Panginoon ang nawawalang pilak. Nang mabawi niya ito, itinago niya ang siyam na bahagi, at dalawang bahagi lamang ang ginamit niya ayon sa kanyang pangako. Sino ang makasusukat sa pagiging mapanlinlang ng pusong malayo sa Diyos!

Pero, iwan na natin ang matandang babaeng ito na nilinlang ang sarili, at tingnan natin ang kanyang anak sa isang bagong papel—bilang relihiyosong tao ng kanyang lipi, kahit isang sumasamba sa diyos-diyosan! Napakalaki ng pagkakaiba ni Mikas na magnanakaw at ni Mikas na nagbago at deboto sa talatang 5! “Ang lalaking si Mikas ay may bahay ng mga diyos, at gumawa ng isang epod, at mga terafim, at itinalaga ang isa sa kanyang mga anak na lalaki, na naging kanyang pari.” Kapansin-pansin ang pagbabago. Nagbago ang buong buhay

ng tao: pero hindi pa rin nalulutas ang usapin ng kasalanan! Hindi iyon malulutas ng kanyang “kapilya,” ni ng kanyang mga larawan, ni ng pagbibigay niya sa kanyang anak para sa paglilingkod na panrelihiyon. Ang dugo ng pagtubos ang kailangan niya, at ang dugong iyon ang binabalewala niya, at may kapalaluang nagpatuloy sa paggawa ng “anumang matuwid sa kanyang sariling paningin” (t. 6).

Gayunman, mukhang nadama niyang may isang butas sa sistemang itinayo niya. Sa lihim ng sarili niyang puso, hindi siya lubos na sigurado na may sapat na awtoridad ang kanyang pari upang matiyak ang kaligtasan at pagpapala ng kanyang kaluluwa. Kung tatanggihan ng tao ang simpleng paraang itinakda ng Diyos, gusto naman niya ng isang bagay na kagalang-galang at may awtoridad na masasandalan. Gaano karaming kaluluwa ang ilang taong nabagabag kung sila ba ay nasa “tunay na iglesia,” o tumatanggap ng ministeryo ng mga klerong wastong inordenahan; at pagkatapos, nang matiyak na sa sarili nilang isip na maayos ang lahat sa mga bagay na ito, ay nanatili sa isang huwad na kapayapaan at makalamang kapanatagan na, marahil, ay hindi kailanman nagambala hanggang sa magising sila sa Impiyerno!

Hindi mapakali si Mikas. Walang kapahingahan ang kanyang kaluluwa. Baka hindi balido ang paglilingkod ng kanyang anak, dahil wala ito sa tuwirang linya ng mga pari. Sige; kung gayon, ang diyablo ang magbibigay sa kanya ng taong babagay!

“May isang binatang taga-Bethlehem-juda mula sa lipi ni Juda, na isang Levita, at nakikipamayan siya roon. At umalis ang lalaki sa lunsod mula sa Bethlehem-juda upang makipamayan saanman siya makakita ng lugar: at dumating siya sa bundok ng Ephraim sa bahay ni Mikas, habang siya’y naglalakbay” (tt. 7,

8). Ang pangalan ng masiglang binatang Levitang ito ay ibinibigay sa susunod na kabanata, pati ang kanyang angkan: “Jonathan, na anak ni Gershom, na anak ni” (hindi, gaya ng sa A. V., ni Manasseh, kundi, ayon sa R. V.,) “Moises”! (t. 30). Tiyak na narito ang isang may hawak ng ordenasyong walang maipipintas. Hindi ba nakipag-usap si Moises sa Diyos nang mukhaan? Sino pa ang mas karapat-dapat mag-asikaso sa espirituwal na kapakanan ni Mikas kaysa sa kanyang apo? Pero, sayang, ang biyaya ay hindi minamana, ni ang kaloob na maglingkod sa mga banal na bagay ng Diyos!

Si Jonathan na Levita ay naghahanap ng tawag. Siguro’y parang wala nang iba kundi Banal na Probidensya ang umakay sa kanya na dumalaw sa bahay ni Mikas. Ang isa ay nangangailangan ng pari, ang isa naman ay nangangailangan ng ikabubuhay: ano pa ang mas malinaw kaysa riyan? Nang magtanong si Mikas, ”Saan ka nanggaling?” hindi nag-atubiling sumagot ang binata. “Ako ay isang Levitang taga-Bethlehem-juda,” sabi niya, “at naglalakbay ako upang makipamayan saanman ako makakita ng lugar” (t. 9). Bagay na bagay ito kay Mikas, at nag-alok siya ng sahod, na sabik namang tinanggap ng batang klerigo. “At sinabi ni Mikas sa kanya, Tumira ka sa akin, at maging ama at pari ka sa akin, at bibigyan kita ng sampung siklong pilak bawat taon, at isang terno ng damit, at ng iyong pagkain. Kaya pumasok ang Levita” (t. 10). Agad na nagkasundo; at ngayon ay kontento na si Mikas na maayos na rin sa wakas ang lahat.

Bagaman isang bata lamang kung ihahambing sa kanyang amo, ang Levitang-pari, tulad ng marami pang mapagmataas na kabataan mula noon, ay tinawag na “ama;” at sinabi ni Mikas, nang may matibay na paniniwala (na nakasalig sa malalim na

kamangmangan sa Salita ng Diyos), “ Ngayon ay alam kong gagawan ako ng mabuti ng Panginoon, yamang may Levita akong pari!” (t. 13). Ito ay purong kapangahasan; sapagkat kahit saan ay hindi ginawa ng Diyos na nakasalalay ang kaligtasan at pagpapala sa isang ministrong tao; pero nangangahas kaming sabihin na napakaraming tao ang matatagpuan ngayon na nagpapahinga sa ganoon ding huwad na batayan.

Kumusta naman ikaw na mambabasa? Ang pagkakamali ni Mikas ay ang ilagay ang pagbabago ng ugali, ang pagiging relihiyoso, at ang isang “klerigo” sa lugar ng Handog para sa Pagkakasala at ng dugo ng pagtubos. Ikaw ba, mahal na kaibigan, ay gumagawa ng ganito ring nakamamatay na pagkakamali? Marahil ay nagtitiwala ka sa pagiging miyembro mo ng iglesia, sa iyong bautismo, sa iyong kumpil, sa pagtanggap mo ng sakramento, o sa iyong kagandahang-loob o pagkakawanggawa. Oh, nakikiusap ako sa iyo, alalahanin mo na ang dugo, at ang dugo lamang, ang tumutubos sa kaluluwa. Walang iglesia, gaano man kaluma; walang klerigo, gaano man kagaling; walang pari, gaano man kabanal, ang makapag-aalis ng iyong mga kasalanan. Si Jesus lamang ang Tagapagligtas. Ang Kanyang dugo, wala nang higit at wala nang kulang, ang naglilinis mula sa lahat ng kasalanan.

Tandaan mo, ang basta pagiging panatag na maayos ang lahat ay hindi nagpapaayos dito. *Naniwala* si Mikas na maayos ang lahat dahil may Levita siyang pari; pero ang kanyang paniniwala ay nakasalig sa sarili niyang isip, hindi sa sinabi ng Diyos. Ito ang pagkakaiba ng pananampalataya at kapangahasan. Ang huli ay sumasandig sa ilang salita o isip ng tao; ang una ay nagpapahinga sa Salita ng Diyos, at alam na tiyak na maayos ang lahat.

Ang huwad na pagtitiwala ni Mikas ay nakatakhang yanigin nang matindi. Ikinukuwento ng susunod na kabanata ang pagdating ng ilang lalaki sa kanyang bahay, na papunta upang tiktikan ang isang bagong lupain para sa ilan sa mga anak ni Dan. Matagal na nilang kilala si “Padre” Jonathan. Sa ikalawa nilang paglalakbay, kasama ang isang pangkat ng mga lilipat ng tirahan, ipinasya nilang mabuting simulan ang kanilang bagong pamayanan sa paraang relihiyoso. Kaya, “ang limang lalaking umalis upang tiktikan ang lupain ay umahon, at pumasok doon” (sa kapilya ni Mikas), “at kinuha ang larawang inukit, at ang epod, at ang mga terafim, at ang larawang binubo: at ang pari ay nakatayo sa pasukan ng pintuan. . . . Nang magkagayo’y sinabi ng pari sa kanila, Ano ang ginagawa ninyo? At sinabi nila sa kanya, Tumahimik ka, itakip mo ang iyong kamay sa iyong bibig, at sumama ka sa amin, at maging ama at pari ka sa *amin*: alin ang mas mabuti para sa iyo, ang maging pari sa bahay ng iisang tao, o ang maging pari ka sa isang lipi at isang angkan sa Israel? At natuwa ang puso ng pari; at kinuha niya ang epod, at ang mga terafim, at ang larawang inukit, at sumama sa gitna ng bayan” (tt. 17-20). Anong larawan ang nakikita natin dito! “Ang upahan ay tumatakas sapagkat siya’y upahan.” Ang taong kaydaling tumanggap sa pag-aalaga sa kaluluwa ni Mikas kapalit ng pera ay ganoon ding kahandang iwan siya kapag may pagkakataong mapabuti ang sarili niyang kalagayan. Nakikita niya sa magaspang na kilos at mabagsik na alok ng mga anak ni Dan ang isang tawag sa mas malawak na larangan ng paglilingkod—gamit ang isang kilalang kasabihan; at, nang walang anumang paalam sa kanyang amo, umalis siyang tuwang-tuwa ang puso patungo sa kanyang bagong larangan, kung saan nagtatag siya ng isang hirarkiya na tumagal

hanggang sa pagkabihag ng sampung lipi (t. 30). Gaano kahungkag ang buong sistema ng pagkapari, kung tutuusin!

Pero paano naman si Mikas sa lahat ng ito? Mukhang wala siya sa bahay; pero sa kanyang pagbabalik, nalaman niya ang pagsamsam sa kanyang kapilya at ang pagtangay sa kanyang pari. Tinipon niya ang ilan sa kanyang mga kapitbahay, hinabol ang mga anak ni Dan, at di nagtagal ay inabutan sila. “At sumigaw sila sa mga anak ni Dan. At lumingon sila, at sinabi kay Mikas, Ano ang nangyari sa iyo, at dumating ka na may kasamang ganyang karaming tao?” (t. 23). Para itong pagdaragdag ng insulto sa pinsala. Matalinong nanahimik ang pari. Sumagot si Mikas nang may kawalan ng pag-asa, “Kinuha ninyo ang aking mga diyos na aking ginawa, at ang pari, at umalis kayo: at *ano pa ang natitira sa akin?* at ano itong sinasabi ninyo sa akin, Ano ang nangyari sa iyo?” (t. 24). Pansinin ang lungkot sa tanong na, “Ano pa ang natitira sa akin?” Anong pag-amin ito tungkol sa tunay na kalagayan ng mga bagay! Ang buong relihiyon niya ay binubuo lamang ng mga panlabas na seremonya. Ngayon ay wala na ang kanyang mga diyos at ang kanyang pari, at naiwan siyang walang-wala. Ano pa *nga* ang natitira sa kanya? Wala!

Kailanman ay hindi siya humarap sa Diyos tungkol sa kanyang mga kasalanan; kailanman ay hindi niya sinangguni ang tiyak na salita ng Panginoon na ibinigay sa pamamagitan ni Moises; sumandig lamang siya sa anumang ipinapaniwala sa kanya ng sarili niyang nalinlang at mapanlinlang na puso na babagay sa banal na paningin ni Jehova; at ngayon ay wala na ang lahat I Nawala ang kanyang relihiyon, at hindi niya alam ang paraan ng Diyos sa kaligtasan. Ang kanyang pagtitiwala ay napatunayang walang-kabuluhanang pagtitiwala lamang pala.

Ang kanyang “Ngayon ay *alam* ko” sa naunang kabanata ay napalitan ng taimtim na “Ano pa ang natitira sa akin?”

Isang marahas na paggising ito mula sa kanyang panaginip ng kapanatagan; pero wala tayong nababasang pagsisisi kahit ngayon. Nagtatapos ang kabanata na iniwan siyang nagdadalamhati sa kanyang mga nawala, at ang kanyang mga diyos ay nakatayo na sa gitna ng mga anak ni Dan. Ang inakala niyang liwanag ay napatunayang isa lamang mapanlinlang na ilaw-ilaw sa latian.

Bago natin tapusin ang paksang ito, nais naming minsan pang idiin ang tanong sa budhi ng mambabasa. *Tiyak* ka bang mayroon kang mas matibay na pag-asa para sa walang-hanggan kaysa sa nalinlang na si Mikas? Kung biglang mawala sa iyo ang lahat ng panlabas na anyo at seremonya ng relihiyon, mapipilitan ka bang sumigaw, kasama niya, “Ano pa ang natitira sa akin?” O, sa kabilang banda, masasabi mo ba ang sigaw ng isang kawawang babaeng minsang natagpuang naghihingalo sa sahig ng isang silid sa ilalim ng bubong, walang anumang makapagpapaginhawa o makapagpapasaya sa kanya, na, nang tanungin kung ano ang gusto niya, ay sumigaw nang may tagumpay, ” Nasa akin si Cristo: ano pa ang kailangan ko!”

Oh, maniwala ka, mahal na hindi pa ligtas, napakalaki ng pagkakaiba nito sa basta paggawa ng iyong makakaya, pagsisikap na mamuhay nang relihiyoso, pagtatangkang tuparin ang kautusan, o pagsandig sa iglesya, sakramento, o pari! Marami sa mga bagay na ito ay maaaring mabuti sa ganang sarili, pero hindi nila maililigtas ang kawawang mga makasalanan. “Hindi maaaring ang dugo ng mga toro at ng mga kambing ay makapag-alis ng kasalanan.” At ganoon din kaimposible na maalis ito sa pagsisikap ng tao, gaano man

kataimtim at kabuti ang hangarin. Kung posible na maihanda mo ang iyong sarili sa ganoong paraan para sa presensya ng Diyos, makatitiyak kang hindi sana Niya ibinigay ang Kanyang Bugtong na Anak sa kamatayan sa krus, upang doon ay pasanin ang Kanyang kakila-kilabot na hatol laban sa kasalanan. Dahil wala nang ibang paraan kaya “Siya na hindi nakakilala ng kasalanan ay ginawang kasalanan ng Diyos para sa atin; upang tayo ay maging katuwiran ng Diyos sa Kanya” (2 Corinto 5:21). Alinman sa dalawa: tiisin Niya ang poot ng Diyos laban sa kasamaan, o ang makasalanan ang lulubog sa ilalim nito magpakailanman. Sa walang-hanggang pag-ibig at biyaya, inako Niya ang ating lugar, pinasan ang ating hatol, at ngayon ay iniaalok ng Diyos ang buo at libreng kapatawaran sa lahat ng lumalapit sa Kanya sa pangalan ni Jesus, na ipinapahayag ang kanilang mga kasalanan. Ipinahahayag ng Kanyang Salita na “Kung ipinapahayag natin ang ating mga kasalanan, Siya ay tapat at matuwid upang patawarin tayo sa ating mga kasalanan, at linisin tayo sa lahat ng kalikuan” (1 Juan 1:9). Itapon mo ang lahat ng iba pang pag-asa bilang hindi maaasahan at walang-kabuluhan, at bumaling ka sa Kanya ngayon, bago maubos ang Kanyang pagtitiis at tuluyang maisara ang pinto ng biyaya magpakailanman.

“Sapagkat may poot, mag-ingat ka; baka ikaw ay kunin Niya sa Kanyang hampas: kung magkagayo’y hindi ka maililigtas kahit ng malaking pantubos” (Job 36:18). Ang “malaking pantubos” ay si Cristo Mismo. Namatay Siya, ang Matuwid para sa mga di-matuwid, upang tayo ay madala Niya sa Diyos. Lahat ng lumalapit sa Diyos sa pamamagitan Niya ay ligtas magpakailanman. Lahat ng pumapanaw sa buhay na ito nang pinababayaan o tinatanggihan Siya ay ligaw magpakailanman. “Ngayon ang panahong kanais-nais,” habang ang Diyos, sa

biyaya, ay nakikiusap pa sa mga tao na makipagkasundo sa Kanya. Tanggapin mo, at mabuhay! Tumanggi ka, at mamatay! “Ang nasa kanya ang Anak ay may buhay; ang wala sa kanya ang Anak ng Diyos ay walang buhay” (1 Juan 5:12).

Mga Pagpapalang Sabay na Dumarating

Kapag ang isang kawawa at pagod na makasalan ay lumapit sa Panginoong Jesu-Cristo, dala ang kanyang pagkakasala at kahirapan, kadalasan ang pinakamataas niyang inaasahan ay ang mapatawad sa mga kasalanang nagawa niya hanggang sa oras ng kanyang pagkagising at pagbabalik-loob. Kahit ito ay alam na niyang kahanga-hangang biyaya, at akala niya ay napakalaking kapangahasan na kung hihingi pa siya o aasa ng higit pa. Gaya ng alibughang anak, kung mapatawad siya sa nakaraan, ang hihilingin niya para sa hinaharap ay maging isa na lamang sa mga upahang alila (Lucas 15:12-24).

Pero mapalad tayo, dahil ang Diyos ay nakikitungo sa mga kaluluwa ayon sa sarili Niyang kaisipan. Wala Siyang upahang alila. Ito ang Kanyang salita: “Ilabas ninyo ang pinakamagandang damit, at isuot ninyo sa kanya; lagyan ninyo ng singsing ang kanyang kamay, at ng sapatos ang kanyang mga paa.” Kapag nabihisan nang ganito, ang naligtas ay binibigyan ng lugar sa hapag ng kanyang Ama, kung saan sabay silang nagpipiging kay Cristo.

Sa sulat na ito, nais kong pag-isipan ang ilan sa mga pagpapalang ipinagkakaloob, sa pamamagitan ng biyaya, sa taong nagtitiwala sa Panginoong Jesus bilang kanyang Tagapagligtas.

Sinasabi ng Salita ng Diyos na “Pinagpala Niya tayo ng lahat ng pagpapalang espirituwal sa mga dakong makalangit kay Cristo” (Efeso 1:3). Sa mga Cristiano, walang espesyal na uri ng mga maharlika. Ang lahat ay pare-parehong “ginawang karapat-dapat na makabahagi sa mana ng mga banal sa liwanag”

(Colosas 1:12), at ang lahat ay pare-parehong mahal sa puso ng Ama gaya ni Cristo Mismo (Juan 17:23).

May pitong bagay na masasabi tungkol sa bawat isang nagtiwala sa Kanya na ang mahalagang dugo ay nag-aalis ng lahat ng kasalanan; at ang mga pinagpalang katotohanang ito ang nais kong ilapit sa mambabasang nagbalik-loob na.

1. Bagong Kapanganakan.

Ang lahat ng Cristiano ay ipinanganak na muli. “Ang bawat sumasampalataya na si Jesus ang Cristo ay ipinanganak ng Diyos” (1 Juan 5:1). Ang Salita ng Diyos na tinanggap sa pananampalataya ay nagbubunga ng bagong kapanganakan. “Sa sarili Niyang kalooban ay ipinanganak Niya tayo sa pamamagitan ng salita ng katotohanan.” “Yamang ipinanganak kayong muli, hindi sa binhing nasisira, kundi sa hindi nasisira, sa pamamagitan ng Salita ng Diyos, na nabubuhay at nananatili magpakailanman.” “At ito ang salitang ipinangaral sa inyo sa pamamagitan ng Ebanghelyo” (Santiago 1:18; 1 Pedro 1:23, 25).

Sa bagong kapanganakan, ang Cristiano ay tumatanggap ng isang likas na ang hilig ay lubos na matuwid; kung paanong sa likas na kapanganakan ay minana niya ang isang likas na ang hilig ay laging masama. “Ang ipinanganak ng laman ay laman; at ang ipinanganak ng Espiritu ay espiritu” (Juan 3:6). Ang dalawang likas na ito ay magkatabing umiiral sa mananampalataya. “Ang laman ay nagnanasa laban sa Espiritu, at ang Espiritu laban sa laman: at ang mga ito ay magkasalungat sa isa't isa; kaya't hindi ninyo magawa ang mga bagay na ibig ninyo” (Galacia 5:17, N.Tr.). Pero habang lumalakad siya sa Espiritu, hindi niya ginagawa ang mga nasa ng laman. “Alam nating ang sinumang ipinanganak ng Diyos ay hindi nagkakasala.” “Hindi siya makapagkasala” (sa literal, hindi

siya maaaring namumuhay sa kasalanan), “sapagkat siya’y ipinanganak ng Diyos” (1 Juan 5:18; 1 Juan 3:9). Hindi na siya dapat pinaghaharian ng lumang likas. Kapag itinatatwa niya iyon at kumikilos bilang ipinanganak na muli, hindi siya nagkakasala. Usapin ito ng pamumuhay. Ang Cristiano, anuman ang kanyang mga pagkukulang, ay kilala sa katuwiran.

“Datapuwa’t ang lahat ng tumanggap sa Kanya, sa kanila’y binigyan Niya ng karapatang maging mga anak ng Diyos, sa makatuwid baga’y sa *mga sumasampalataya sa Kanyang pangalan*: na ipinanganak, hindi sa dugo, ni sa kalooban ng laman, ni sa kalooban ng tao, kundi sa Diyos” (Juan 1:12, 13).

2. Buhay na Walang Hanggan.

Sa malinaw na pananalita, paulit-ulit na pinatutunayan ng Kasulatan na ang bawat mananampalataya ay may buhay na walang hanggan, o buhay na walang katapusan. May ilang nagsikap na pag-ibahin ang dalawang salitang ito; pero magkaibang salin lang talaga ang mga ito sa Ingles ng iisang salitang Griego. “Kung paanong itinaas ni Moises ang ahas sa ilang, gayundin naman kailangang itaas ang Anak ng tao: upang ang sinumang sumasampalataya sa Kanya ay hindi mapahamak, kundi magkaroon ng buhay na walang hanggan.” “Katotohanan, katotohanang sinasabi Ko sa inyo, Ang dumirinig ng Aking salita, at sumasampalataya sa Kanya na nagsugo sa Akin, ay may buhay na walang hanggan, at hindi mapapasa hatol” (paghuhukom, R.V.), “kundi lumipat na sa buhay mula sa kamatayan” (Juan 3:14, 15; 5:24).

Ang buhay na ito ay ibinibigay sa bagong kapanganakan, kung paanong ang likas na buhay ay ibinigay sa likas na kapanganakan. Hindi ito ang basta hindi pagkamatay ng kaluluwa. Ang lahat ay mabubuhay magpakailanman, alinman

sa ganap na kaligayahan o sa paghihirap na ramdam nila (Mateo 25:46); pero ang mga nagtitiwala lamang kay Cristo ang may buhay na walang hanggan. “Ito ang buhay na walang hanggan, na makilala nila Ikaw, ang iisang Diyos na tunay, at si Jesu-Cristo na Iyong sinugo” (Juan 17:3). Hindi ito para ipaliwanag, kundi para tamasahin. Si Cristo ang buhay ng mananampalataya bilang pinagmumulan nito, at Siya rin ang nagpapanatili nito kapag naibigay na. Ang Langit ang tunay na tahanan nito. Doon tayo papasok sa buhay na walang hanggan. Ibig sabihin, naroon na tayo sa lugar na bagay para sa ganap na pagkakahayag nito. Kaya sa ilang talata ng mga sulat ni Pablo at ng mga sinoptikong Ebanghelyo, ipinapakita ito bilang hantungan. Pero sa buong Ebanghelyo at unang sulat ni Juan, ito ay itinuturing na kasalukuyang pag-aari ng lahat ng mananampalataya. “Ang mga bagay na ito ay isinulat ko sa inyo na sumasampalataya sa pangalan ng Anak ng Diyos; *upang malaman ninyo na kayo’y may buhay na walang hanggan*” (1 Juan 5:13).

Ang itatwa na ang lahat ng Cristiano ay mayroon nito ay paggawa sa Diyos na sinungaling!

3. Pag-aaring-matuwid.

“Sa pamamagitan Niya ang bawat sumasampalataya ay inaaring-matuwid sa lahat ng bagay” (Mga Gawa 13:39). Higit pa ito sa basta mapatawad lamang, gaano man kalaking biyayang hindi natin karapat-dapat iyon. Ang maaring-matuwid ay ang lubos na mapawalang-sala sa bawat paratang na maaaring isampa laban sa akin. Ito ay “ang hatol ng hukom na pabor sa bilanggo.”

Ang saligan nito ay ang tapos nang gawa ni Cristo. Pinasan Niya ang paghuhukom na nararapat sa lahat ng aking

kasalanan. Kaya ang Diyos ay maaaring maging “matuwid at tagapag-aaring-matuwid sa kanya na sumasampalataya kay Jesus” (Roma 3:26).

Ang pag-aaring-matuwid ay hindi isang kalagayan ng kaluluwa. Ito ang katayuan sa harap ng Diyos, sa ganap na katuwiran, ng dating makasalanang may sala. “Sino ang magsasakdal laban sa mga hinirang ng Diyos? Ang Diyos ang umaaring-matuwid” (Roma 8:33). Tinatapos nito ang bawat tanong tungkol sa pagkakasala. Kung ang Diyos ang umaring-matuwid, walang sinumang makahahatol.

Kung paanong walang gawa ng tao ang makapagtatamo ng pag-aaring-matuwid, wala ring gawa ng tao ang makapagpapawala nito. Dahil si Cristo ay ginawang kasalanan para sa mga makasalanan, ang mga sumasampalataya ay ginawang katuwiran ng Diyos sa Kanya. Ang bagong buhay na tinatanggap nila ay buhay na hindi kailanman madidikitan ng kasalanan. Nakatayo sila sa harap Niya sa “pag-aaring-matuwid sa buhay” (Roma 5:18); at ito ay batay sa iisang natapos na gawa ng katuwiran, na nag-ayos sa usapin ng kasalanan magpakailanman, sa paraang lubos na kasiya-siya sa Diyos. Ang lahat ng kasalanan ng mananampalataya ay ipinasan kay Jesus. Ang lahat ay tinubos. Ang lahat ay inalis na magpakailanman. Wala nang isa man ang mababanggit pa sa kanya kailanman. Ang kanyang pag-aaring-matuwid ay sakdal, ganap, at kaya minsanan na para sa lahat.

4. Pagpapakabanal.

Hindi lamang inaaring-matuwid ang bawat mananampalataya, kundi pinababanal din siya, *ibig sabihin*, ibinukod. Si Cristo ang kanyang pagpapakabanal. Sa paningin ng Diyos, hindi lamang siya pinawalang-sala (inaring-matuwid), kundi nilinis din siya

sa karumihan ng kasalanan, gayundin sa nakakatakot na pagkakasala nito. Siya ay “pinabanal sa pamamagitan ng paghahandog ng katawan ni Jesu-Cristo nang minsan para sa lahat.” “Sa pamamagitan ng isang handog ay *pinasakdal* Niya *magpakailanman* ang mga pinabanal” (Hebreo 10:10, 14).

Natawag ni Pablo ang lahat ng banal na “pinabanal kay Cristo Jesus” (1 Corinto 1:2), kahit marami sa kanila ang malayo pa sa pagiging banal sa *pamumuhay*. Hindi dapat kailanman balewalain ang huling ito. Napakahalaga nito. Ito ay sa pamamagitan ng salita ng katotohanan at ng Espiritu ng Diyos (Juan 17:17; Efeso 5:26; 2 Tesalonica 2:13). Ang pagpapakabanal ayon sa katayuan, o ang ganap na pagpapakabanal, ay sa pamamagitan ng dugo ni Cristo.

Dahil naligtas ako sa pamamagitan ng Kanyang kamatayan, Siya ay ginawang pagpapakabanal para sa akin (1 Corinto 1:30), sapagkat ako'y nasa Kanya; pero dapat kong gawin itong totoo sa aking pamumuhay sa araw-araw na paglakad na pasakop sa Salita ng Diyos, sa kapangyarihan ng Espiritung hindi pinalulungkot.

Ang pagpapakabanal, sa Kasulatan, ay hindi kailanman nangangahulugan ng pagbunot sa makasalanang likas, na, gaya ng nakita natin, ay nananatili sa bawat mananampalataya hanggang sa baguhin ng Panginoon ang mga hamak nating katawan, at gawin itong katulad ng Kanyang maluwalhating katawan (Filipos 3:21). Sinabi ng Panginoong Jesus sa Kanyang dakilang panalangin bilang Tagapamagitan, “Dahil sa kanila ay pinababanal Ko ang Aking Sarili, upang sila naman ay mapabanal sa pamamagitan ng katotohanan” (Juan 17:19). Siya ay laging banal. Pinabubulaanan nito ang anumang isiping ang pagpapakabanal ay tumutukoy sa panloob na paglilinis mula sa

karumihan. Ibinukod Niya ang Kanyang Sarili bilang tuunan ng puso ng Kanyang bayan, upang sa kanilang pamumuhay ay maihiwalay sila sa lahat ng masama sa pamamagitan ng katotohanan, kung paanong sa paningin ng Diyos ay ibinukod na sila sa Kanya.

Ang lumang likas ay sobrang sama para mapabanal. Ang makalamang pag-iisip ay “hindi napapasakop sa kautusan ng Diyos, *at talagang hindi nga maaari*” (Roma 8:7).

Ang bagong likas ay lubos na banal, at hindi na kailangang pabanalin. Ang tao mismo (na sa pamamagitan ng gawa ni Cristo ay nawalan na ng lugar sa lumang paglalang, na nasa ilalim ng paghuhukom) ang ibinukod mula sa karumihan ng kanyang mga kasalanan, at ngayon ay nasa Kanya na namatay at muling nabuhay.

5. Ang Espiritu Santo.

Bukod sa pagkakaroon ng bagong likas, ang lahat ng nagtitiwala kay Cristo ay tinatahanan ng Espiritu Santo. “Datapuwa't kayo'y wala sa laman, kundi nasa Espiritu, kung ang Espiritu ng Diyos ay tumatahan sa inyo.⁵ Ngunit kung ang sinuman ay walang Espiritu ni Cristo, siya'y hindi sa Kanya” (Roma 8:9; tingnan din ang talata 11).

Totoo ito kahit sa pinakabagong sanggol kay Cristo, gaya ng ipalilina ng 1 Juan 2:20, 27. Hindi ang mga “ama,” o ang mga “binata,” ang kinakausap doon, kundi ang mga sanggol, ang “maliliit na anak.” Sa kanila sinasabi ni Juan, “Kayo'y may pahid mula sa Banal,” at “Ang pahid na tinanggap ninyo sa Kanya ay nananatili sa inyo.”

Gayundin, sa pagsulat sa mga taga-Galacia, nagtanong si Pablo, “Tinanggap ba ninyo ang Espiritu sa pamamagitan ng

mga gawa ng kautusan, o sa pakikinig na may pananampalataya?” (Galacia 3:2). Hindi ito isang “ikalawang pagpapala,” kundi ang simula mismo ng buhay-Cristiano.

Ang “ilang alagad” na madalas banggitin mula sa Mga Gawa 19:1-6 ay hindi pa talaga nakatayo sa katayuang Cristiano, kundi, gaya ng malinaw na ipinapakita ng talata mismo, sila ay mga mananampalatayang Judio, mga alagad ni Juan Bautista.

Ang lahat ng Cristiano ay may Espiritu Santo mula sa sandaling sumampalataya sila sa patotoo ng Ebanghelyo.

Siya ang paunang bayad ng darating kapag iniuwi na ang anak ng Diyos. Siya rin ang tatak na ang taong iyon ay pag-aari na ng Panginoon dito sa lupa. “Na sa Kanya kayo rin naman, nang marinig ninyo ang salita ng katotohanan, ang Ebanghelyo ng inyong kaligtasan, ay nagtiwala: na sa Kanya rin naman, nang kayo'y sumampalataya, ay tinatakan kayo ng ipinangakong Espiritu Santo, na siyang paunang bayad sa ating mana, hanggang sa ganap na pagtubos sa pag-aari ng Diyos, sa ikapupuri ng Kanyang kaluwalhatian.”

Ang pagtatatak na ito ay hindi para sa maikling panahon lamang, kundi sinasabi ng Efeso 4:30, “Huwag ninyong palungkutin ang Espiritu Santo ng Diyos, na sa Kanya kayo'y tinatakan hanggang sa araw ng pagtubos.”

Ang mga mananampalataya ay binuhay ng Espiritu, pinabanal ng Espiritu, binautismuhan ng Espiritu sa katawan ni Cristo, pinahiran ng Espiritu, at, habang lumalakad sila kasama ng Diyos sa pagsunod sa Kanyang Salita, pinupuspos ng Espiritu.

6. Kay Cristo.

Dagdag pa rito, ang bawat Cristiano ay nasa kay Cristo; kabaligtaran ng dati niyang kalagayan, na nasa kay Adan. (Tingnan ang Roma 5:12-21 at 1 Corinto 15:45-49.) Kung ang mambabasa ay hindi pa ligtas, siya ay nasa kay Adan, at kaya nasa ilalim ng hatol. Kung siya ay ligtas na, siya ay nasa kay Cristo, isang “bagong nilalang,” (2 Corinto 5:17), at “wala na ngayong anumang hatol sa mga nasa kay Cristo Jesus” (Roma 8:1).

Siya ay nakaugnay magpakailanman sa niluwalhating Ulo ng bagong paglalang. Ang lahat ng nasa kay Adan ay namamatay; ang lahat ng nasa kay Cristo ay bubuhayin.

Napakahalagang makita ito. Kung ako ay nasa kay Cristo, mahal ako ng Ama kung paanong mahal Niya Siya; ligtas ako sa paghuhukom kung paanong ligtas Siya; tiyak akong mapapasa kaluwalhatian magpakailanman kung paanong Siya ay naroon. Ang aking kapalaran ay nakatali sa Kanya. Namatay ako kasama Niya. Ibinangon ako kasama Niya. Tinanggap ako sa Kanya. Nakaupo ako sa mga dakong makalangit sa Kanya. “Kung ano Siya, ay gayon din naman tayo sa *sanlibutang ito*” (1 Juan 4:17). “Ang nakikipisan sa Panginoon ay isang espiritu” (1 Corinto 6:17).

Ang lahat ng ngayon ay “nasa kay Cristo” ay tiyak na mapapasa kaluwalhatian “kasama ni Cristo.”

7. Ang Iglesya.

Panghuli, ang bawat Cristiano ay kaanib ng Iglesya. Hindi na niya kailangang *sumapi* sa isang iglesya. Siya ay isinapi na sa Iglesya. Sa Mga Gawa 2:47 ay mababasa natin, “Idinaragdag ng Panginoon sa Iglesya araw-araw ang mga inililigtas.” Ang Iglesyang ito ay ang Katawan ni Cristo. Siya lamang ang Ulo

nito (Efeso 5:22-32; Colosas 1:18). Ang paraan kung paano dinadala ang mga mananampalataya sa Katawan ay ibinigay sa atin sa 1 Corinto 12:13: “Sapagkat sa isang Espiritu ay binautismuhan tayong lahat sa isang Katawan.”

Gaya noong una, gayundin ngayon, ang bautismo ng Espiritu ang nagdadala sa bawat naligtas sa Iglesya, o Kapulungan, na binubuo ng lahat ng nasa bawat lugar na nagtiwala kay Cristo.

Ang mga pananagutang nagmumula rito ay malinaw na inilalahad sa atin sa mga sulat sa mga taga-Corinto, at sa mga sulat kina Timoteo at Tito, gayundin sa iba pang bahagi ng Bagong Tipan, lalo na sa huling kalahati ng Efeso at sa Roma 12.

Nawa'y bigyan ng biyaya ang mambabasa at ang sumulat na lalong maunawaan at matamasa ang kahanga-hangang mga pribilehiyo ng katayuang Cristiano, at bigyan ng karunungan na lumakad nang pasakop sa mga praktikal na katotohanang nagmumula roon!

“Sino ang Gumayuma sa Inyo?” o, Ang Kaugnayan ng Mananampalataya sa Kautusan

Kapag naayos na ang dakilang tanong tungkol sa kaligtasan ng kaluluwa, hindi magtatagal at may isa pang tanong na lilitaw na gugulo at magpapabagabag sa maraming bagong silang na sanggol kay Cristo. Ano ang kaugnayan ng Cristiano sa kautusan? Sige, aminin nating walang lugar sa Cristianismo ang mga batas at ordenansang gawa ng tao, pero masasabi rin ba iyon tungkol sa “maapoy na kautusan” na sinasabi ng Bagong Tipan na “banal, matuwid, at mabuti?” Habang mas tapat at mas taimtim ang isang kaluluwa, lalo siyang guguluhin at babagabagin ng tanong na ito.

Para sa sagot, buksan natin ang ikatlo at ikaapat na kabanata ng sulat sa mga taga-Galacia.

Ang mga kapulungang ito sa Galacia ay binubuo, sa malaking bahagi, ng mga tapat na kaluluwang galing sa mga pagano, na kamakailan lamang nagbalik-loob sa Panginoon. Si Pablo ang naging sugo sa kanila, ang may magagandang paa sa ibabaw ng mga bundok, na nagdala sa kanila ng mabuting balita ng kapayapaan sa Diyos sa pamamagitan ng dugo ng Kanyang Anak. Tinanggap nila siya na parang isang anghel ng Diyos, at kung maaari lamang, dudukitin pa nila ang sarili nilang mga mata at ibibigay sa kanya. Dahil mahal nila ang Tagapagligtas, mahal din nila ang nagdala sa kanila ng Kanyang Ebanghelyo.

Matapos niyang tuparin ang kanyang ministeryo sa kanila nang ilang panahon, umalis siya para maglingkod sa ibang lugar. Doon niya nabalitaan ang isang kakaibang pagbaligtad. Ang

mga minamahal niyang nagbalik-loob sa Galacia ay naguluhan at nabagabag ang kaluluwa. Kahit ang kanyang pagka-apostol ay pinagdudahan, sapagkat ipinagkakalat na ang kanyang Ebanghelyo ay kulang, at hindi umaabot sa buong katotohanan ng Cristianismo. (Tingnan ang unang dalawang kabanata.)

May mga taong hindi nasisiyahan na galing sa Judea na umakyat sa Galacia, at abala sila sa pagkakalat sa mga nagbalik-loob na ito sa Galacia ng nakasasamang aral na, kahit mabuti naman daw ang pananampalataya kay Cristo bilang paraan ng *pagtatamo* ng kaligtasan, ang pagsunod sa kautusan ni Moises ang paraang itinakda ng Diyos para *mapanatili* ito! Kahawig na kahawig ito ng marami sa naririnig natin sa Sangkakristiyanuhan ngayon!

Labis na nabagabag ang kaluluwa ng apostol sa pinsalang ginagawa sa mga simpleng banal na ito, kaya umupo siya at sa sarili niyang kamay ay sumulat ng isang liham, ayon sa akala ng marami, sa malalaki at hindi magandang titik,⁶ upang mailigtas sila sa bitag na kinahuhulugan nila.

Matapos niyang ipahayag ang katotohanan ng kanyang pagka-apostol, sumigaw siya sa kabanata 3, “Oh mga hangal na taga-Galacia, sino ang gumayuma sa inyo, upang hindi kayo sumunod sa katotohanan, kayo na sa harap ng inyong mga mata ay malinaw na inilarawan si Jesu-Cristo na ipinako sa krus sa gitna ninyo?” Ang ipinagmamalaki nilang mas maliwanag na ilaw at bagong aral ay gawa lamang ng kaaway ng mga kaluluwa, na bumubulag sa kanilang mga mata sa tunay na kahulugan ng krus ni Cristo, at ikinukulong sila sa kadiliman at pagkaalipin ng Judaismo.

Ngayon, ang unang tanong na ito, kung tama ang pagkaunawa, ay tumatapos sa buong usapin. Si Jesu-Cristo ay ipinako sa krus! Ang simple pero taimtim na katotohanang ito ay may napakalaking kaugnayan sa buong paksa ng katayuan ng Cristiano, hindi lamang tungkol sa kautusan, kundi pati sa kasalanan, sa sanlibutan, at sa lahat ng makalamang relihiyon.

Bakit ipinako sa krus si Jesu-Cristo?—Ang lahat ay nagkasala. Mula sa karamihan ng sangkatauhan, pumili ang Diyos ng isang bansa. Sa kanila ay nagbigay Siya ng isang banal na kautusan. Itinakda ng kautusang iyon ang paghuhukom sa sinumang lumalabag dito. “Ang lahat ng umaasa sa mga gawa ng kautusan ay nasa ilalim ng sumpa: sapagkat nasusulat, Sumpain ang bawat isa na hindi nananatili sa lahat ng bagay na nasusulat sa aklat ng kautusan upang gawin ang mga yaon” (t. 10). Wala ni isang “nanatili.” Kaya ang lahat ay nasa ilalim ng hatol ng kapahamakan. Sa ganitong kalagayan dumating si Cristo upang pasanin sa Kanyang Sarili ang sumpang iyon, at pasanin ang hatol sa makasalanan. Siya ay ipinako sa krus. Sa punungkahoy, nakitungo sa Kanya ang Diyos na para bang Siya ang may sala. Lubos Niyang tinugunan ang lahat ng hinihingi ng nilabag na kautusang iyon. “Tinubos tayo ni Cristo sa sumpa ng kautusan, nang Siya’y maging sumpa dahil sa atin: sapagkat nasusulat, Sumpain ang bawat binitay sa punungkahoy” (t. 13). Kung gayon, Siya ang nagpalaya mula sa kautusan sa bawat Judiong sumasampalataya; at walang Gentil na kailanman napasailalim dito sa buong kahulugan. Wala bang kinalaman ang Kanyang gawa sa kalagayan *nila*? Mayroon. Pinasan Niya ang poot, at ginawang sumpa, hindi lamang upang tubusin ang Judio, kundi “upang ang pagpapala kay Abraham ay dumating sa mga Gentil sa pamamagitan ni Jesu-Cristo; upang tanggapin natin ang

pangako ng Espiritu sa pamamagitan ng pananampalataya” (t. 14).

Matagal na bago ibinigay ang kautusan, ipinahayag na kay Abraham, “Sa iyo pagpapalain ang lahat ng bansa.” “Kaya nga, ang mga sumasampalataya ay pinagpapala kasama ng sumasampalatayang si Abraham” (tt. 8, 9). Kaya nga “kinulong ng Kasulatan ang lahat sa ilalim ng kasalanan, upang ang pangako sa pamamagitan ng pananampalataya kay Jesu-Cristo ay maibigay sa mga sumasampalataya” (t. 22).

Ang mga taga-Galaciang ito ay sumampalataya (kahit paano, iyon ang inaasahan ng apostol, bagaman ang pagiging handa nilang tumalikod kay Cristo patungo sa kautusan ay nagpangamba sa kanya kung totoo nga sila, kab. 4:11): sa ganitong pagtitiwala kay Cristo, naging “mga anak ng Diyos” sila (kab. 3:26). Bilang ganoon, hindi sila kailanman napasailalim sa kautusan, at hindi rin ngayon.

Bago dumating ang pananampalataya, ang mga Judio ay “binantayan sa ilalim ng kautusan, na nakakulong hanggang sa pananampalatayang ihahayag pagkatapos” (t. 23). Dumating na ngayon ang pananampalatayang iyon, ang mahalagang katotohanan ng Ebanghelyo; kaya ang mga sumampalataya sa bansang Judio ay inilabas sa kalagayan ng pagkabata at pagkapasailalim sa tagapag-alaga, na matagal nilang kinalagyan, at binigyan ng buong katayuan ng mga anak. “Nang dumating ang kaganapan ng panahon, isinugo ng Diyos ang Kanyang Anak, na ipinanganak ng isang babae, ipinanganak sa ilalim ng kautusan, upang tubusin ang mga nasa ilalim ng kautusan, upang tayo” (ibig sabihin, ang mga Israelitang nagbalik-loob) “ay tumanggap ng pagkaampon bilang mga anak” (kab. 4:1-5).

Paano naman ang mga Gentil na sumampalataya? Inilabas sila mula sa paganismo; dati silang nasa ilalim ng paghuhukom ng Diyos dahil sa kanilang napakaraming kasamaan; pero kailanman ay hindi sila napasailalim sa kautusan ni Moises! Nang maligtas sila sa biyaya, agad nilang natagpuan ang sarili sa parehong katayuan ng tinubos na Judio. “At sapagkat kayo (ibig sabihin, ang mga Gentil na nagbalik-loob) ay mga anak, isinugo ng Diyos ang Espiritu ng Kanyang Anak sa inyong mga puso, na sumisigaw, Abba, Ama” (t. 6).

Kung gayon, bakit pa babalik sa kalagayang pinagpalayaan ng Diyos sa mga Judiong sumampalataya? Ang ganoong hakbang ay pagtalikod sa Cristianismo, ang “pagkahiwalay sa biyaya” (kab. v. 4). Iyon ay pagbalewala sa biyaya, at pagbalik sa pamatok ng pagkaalipin. Laban dito ay binabalaan niya sila nang buong alab ng kanyang kaluluwa.

Pero ito mismo ang ginawa ng karamihan sa Sangkakristiyanuhan! Inaamin nila, malinaw man o hindi gaanong malinaw, na ang pag-aaring-matuwid ay sa paanuman nakasalalay sa dugo ni Cristo, pero ang taong nagtiwala sa mahalagang dugong iyon ay ibinabalik nila sa ilalim ng kautusan bilang panuntunan ng buhay. Tama ang pagkatawag dito na “ang erehiya ng mga taga-Galacia.” Ang gumayuma sa mga banal na ito noong panahon ng mga apostol ay nagtagumpay na maipulupot ang di-mabilang na libu-libo sa parehong pamatok ng pagkaalipin. At ito'y sa kabila ng malinaw na turo ng matalas na sulat na ito sa mga taga-Galacia, at ng kasinlinaw na turo ng ikalawang malaking bahagi ng sulat sa mga taga-Roma! (Tingnan ang kab. 5:12 hanggang sa katapusan ng kab. 8.)

Ang pare-parehong turo ng kinasihang apostol sa mga bansa ay ito: “Ako sa pamamagitan ng kautusan ay namatay sa kautusan, upang ako’y mabuhay sa Diyos” (Galacia 2:19). Ang kautusang iyon na pumatay sa ating Kahalili ay wala nang anumang karapatan sa atin na namatay na sa kautusan.

Pero agad lilitaw ang tanong, Kung gayon, ano ang magiging panuntunan ng buhay ng Cristiano? Wala na ba siyang batas dahil wala na siya sa ilalim ng kautusan? Tiyak na hindi! Mayroon siyang mas mataas na panuntunan kaysa sa mga tapyas na bato ni Moises, walang iba kundi si *Cristo sa kaluwalhatian*. “Sapagkat kay Cristo Jesus ay walang kabuluhan ang pagtutuli, ni ang hindi pagtutuli, kundi ang isang bagong nilalang” (o, sa literal, isang bagong paglalang). “At ang lahat ng lumalakad ayon sa *panuntunang* ito, kapayapaan nawa ang sumakanila, at awa, at sa Israel ng Diyos” (kab. 6:15, 16).

Narito ang lahat ng panuntunang kailangan. Ang mananampalataya ay nasa bagong paglalang na ngayon. Ang kautusan ang pamantayan ng katuwiran para sa tao sa laman, sa lumang paglalang. Ang Ulo ng bagong paglalang ay si Cristo Mismo, muling nabuhay at niluwalhati, sa kanan ng Diyos. Ito ang panuntunan ng buhay para sa anak ng Diyos. At ito ay walang hanggang mas mataas kaysa sa sampung salitang ibinigay sa Sinai, na, sa katunayan, ay hindi kailanman sinabing lakas ng kabanalan, kundi malinaw na ipinahayag na “ang kapangyarihan ng kasalanan” (1 Corinto 15:56).

Ang pagtuon kay Cristo sa kaluwalhatian ng Diyos ang lakas ng kabanalan. Ibaling mo ang iyong paningin, mahal kong kapwa mananampalataya, hindi pabalik sa Sinai, sa tuktok nitong nababalot ng ulap, sa apoy at usok nito, kundi pataas sa Langit, kung saan umakyat ang Panginoong Jesus. Itutok mo ang puso

sa Kanya, at magiging tama ang paglakad. Siya ang naging Tagapamagitan ng Bagong Tipan. Kaya saliksikin mo ang Kanyang Salita, at humingi ka ng biyaya na maiayos ang iyong mga lakad ayon dito, at tunay itong magiging masayang paglilingkod, kapag ang puso ay tapat sa Kanya.

Ang Tamang Lugar ng Mabubuting Gawa Ayon sa Kasulatan

Malaking pagkakamali ang isiping dahil hindi makakamit ang kaligtasan sa pamamagitan ng mabubuting gawa, ang Cristianong naturuan nang tama ay hindi na naniniwala sa mga ito. Ang apostol ding sumulat ng “Tapat ang pananalitang ito, at karapat-dapat na tanggapin ng lahat, na si Cristo Jesus ay naparito sa sanlibutan upang iligtas ang mga makasalanang; na ako ang pangulo sa mga ito” (1 Timoteo 1:15), ay sumulat din ng isa pang “tapat na pananalita” sa Tito 3:8: “Tapat ang pananalitang ito, at ang mga bagay na ito ay ibig kong patuloy mong patunayan, upang ang mga sumampalataya sa Diyos ay maging maingat na magpatuloy sa mabubuting gawa. Ang mga bagay na ito ay mabuti at kapaki-pakinabang sa mga tao.”

Walang sinumang mas masigasig kaysa sa kanya sa pagsasabing lubos na walang halaga ang mabubuting gawa bilang dahilan para matamo ang pag-aaring-matuwid. Sa kabilang banda, walang sinumang lumalampas sa kanya sa pagdirin ng pangangailangan ng mabubuting gawa sa mga ligtas na. Ang Cristiano, sabi niya, ay “nilalang kay Cristo Jesus para sa mabubuting gawa, na inihanda na ng Diyos noon pa upang lakaran natin” (Efeso 2:10). Pansinin ang pang-ukol: “nilalang . . . para sa” (hindi sa pamamagitan ng) “mabubuting gawa.” Ang tamang pamumuhay ay bumubukal mula sa bagong kapanganakan. Kapag ipinanganak ng Diyos, isang buhay na banal at walang hanggan ang ibinibigay. Ang buhay na ito ay nahahayag sa pagsunod.

*“Hindi ako gagawa upang kaluluwa’y maligtas;
Sapagkat iyon ay ginawa na ng Panginoon kong wagas.*

*Ngunit gagawa ako na gaya ng aliping masipag,
Dahil sa pag-ibig sa mahal na Anak ng Diyos na tapat."*

Kung hindi ito ang motibo, “patay na mga gawa” lamang ang maaaring mangyari. Ang tanging tunay na mabubuting gawa ay ang *bunga* ng bagong buhay, na bumubukal mula sa pagmamahal sa Kanya na nagsabi, “Kung ang isang tao ay umiibig sa Akin, ay tutuparin niya ang Aking mga salita.”

Tinalikuran na ba ng mambabasa ang lahat ng pag-aangkin sa sariling kabutihan ng tao? Tumigil ka na ba sa paghahanap ng pagpapala batay sa sarili mong katuwiran? Ito ang pagsisisi: ang aminin ang sarili na naliligaw at may sala, na walang nararapat kundi paghuhukom. Kung ganito na ang iyong kinatatayuan, nagtitiwala ka na ba ngayon sa Kanya lamang na ang mahalagang dugo ay ibinuhos upang tubusin ang lahat ng iyong maitim at nakakatakot na kasalanan? Naku, makatiyak ka, kung ganoon nga, na ang lahat ng iyong pagkakasala ay inalis na magpakailanman. “Sa Kanya’y nagpapatotoo ang lahat ng propeta, na sa pamamagitan ng Kanyang pangalan ang sinumang sumasampalataya sa Kanya ay tatanggap ng kapatawaran ng mga kasalanan” (Mga Gawa 10:43). Walang pag-aalinlangan dito. Ang bawat mananampalataya ay pinatawad na magpakailanman, dahil sa ginawa ng Panginoong Jesus nang mamatay Siya upang alisin ang kasalanan sa pamamagitan ng paghahandog ng Kanyang Sarili.

Kung kaya mo nang magalak ngayon sa kasalukuyan at sakdal na pag-aaring-matuwid sa purong biyaya, malaya ka nang italaga ang iyong buhay sa mabubuting gawa, at sa gayon ay ipakita ang pasasalamat ng iyong puso sa Kanya na ang kagandahang-loob ay nagdala sa iyo sa ganito kahanga-

hangang pagpapala. Pero ang iyong mga gawa ay magiging pagsunod ng isang anak sa isang Ama, hindi ang pagpapagod ng isang alilang nagsisikap makuha ang pabor ng isang amo. Dahil utang mo ang lahat sa Kanya na tumubos sa iyo, ang iyong lakad at pamumuhay sa sanlibutang ito ay magpapatotoo na ang iyong puso ay tapat sa Kanya na ang biyaya ang nagligtas sa iyo.

Nawa'y ganito ang mangyari sa mambabasa at sa sumulat hanggang sa tawagin tayo sa Kanyang pinagpalang presensya!

Mga Tala

1. Tingnan ang 1 Timoteo 3:2-7; at pansinin, gaya ng ipinapakita sa Tito 1:5-7, na ang “matanda” at ang “obispo” ay iisa; ang una ay tumutukoy sa edad ng tao; ang huli, sa kanyang tungkulin. Tungkol sa lahat ng ito, lubhang nalilito ang Mormonismo.
2. Sa mambabasang nahihirapan sa puntong ito, inirerekomenda ko ang “Fallen from Grace; or, Castaway,” ni W. Barker: gayundin ang “The Perseverance of the Saints,” ni F. W. Grant. 5 sentimo bawat isa; makukuha sa Loizeaux Bros.
3. Lubos naming inaamin na ang pamahalaan, o administratibong, kapatawaran ng mga kasalanan ay ibinibigay sa bautismo, bilang pagtanggap sa binautismuhan sa kalipunan ng mga mananampalataya. Iba ito sa walang hanggang kapatawaran sa harap ng Diyos. Tingnan ang Juan 20:22, 23.
4. Ang napakalaking tulong na sulat na ito, na naging pagpapala sa libu-libo, ay makukuha sa pagpapadala ng apat-na-sentimong selyo sa Loizeaux Brothers.
5. Ang “sa laman” ay ang ating katayuan bilang ipinanganak ni Adan. Ang “sa Espiritu” ay ang ating bagong katayuan bilang ipinanganak ng Diyos.
6. May tanong kung ang Kabanata 6:11 ay dapat basahing, “gaano kahabang sulat,” o, “sa gaano kalalaking titik.” Ang huli ay magpapahiwatig na malabo ang kanyang paningin sa malayo.

Sa Diyos ang lahat ng kaluwalhatian.